

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ТАНЫМДЫҚ-АҒАРТУШЫЛЫҚ,
ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК, ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ

БІЛІМ ШЫҢЫ-

ҒЫЛЫМ СЫРЫ

2024 ЖЫЛДЫҢ №03 ТОҚСАНДЫҚ
ЖИНАҚ САНЫ
ISBN 978-601-373-01-4-1

ЕСЕН Бақыткүл Артыққызы,
бас редактор.

1 бет

БІЛІМ ШЫҢЫ - БІЛІКТІ ҰСТАЗ ЕҢБЕГІ

УДК 37.0
ББК 74.00
Б94

Редакция алқасы

Бас редактор:
ЕСЕН Бахыткүл Артыққызы

Шығармашылық директор:
БЕКЗАТ Рүстем

Бас редактордың орынбасары:
БИҒАРАЕВ Жарқынбек

Тілші:
УСИПОВА Жанна
ТАСТАНБЕК Аяулым

Дизайнер:
АНАРКУЛОВ Ислам

«БІЛІМ ШЫҢЫ-ҒЫЛЫМ СЫРЫ» Республикалық танымдық-ағартушылық, ғылыми-әдістемелік, педагогикалық журналының тоқсандық жинақ саны 1-7 бөлім Шымкент: ЖК "Шың" Баспаханасы, 2024 жыл. - 48 бет.

ISBN 978-601-373-014-1

«Білім шыңы-Ғылым сыры» Республикалық журналының тоқсандық жинақ саны жаңашыл, білікті, кәсіби шеберлігі жоғары педагогтердің озат тәжірибесін республика көлемінде тарата отырып, ұстаз мәртебесін көтеріп, оларды қоғамда таныту мақсатында шығарылып отыр. Сондай-ақ, әрбір мұғалім еліміздегі жаңашыл ұстаздардың бай тәжірибесімен, еңбектерімен танысып, өз ісінде шеберлікпен пайдалануына бұл жинақ журналдың көмегі зор.

ISBN 978-601-373-014-1

УДК 37.0
ББК 74.00

БІЛІМ ШЫҢЫ - БІЛІКТІ ҰСТАЗ ЕҢБЕГІ

*ЕСЕН Бақыткүл Артыққызы,
бас редактор.*

Білімді ұлт – өркениет өзегінің өлшемі. Кез-келген мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігі ең алдымен азаматтарының білім деңгейіне байланысты екені айқын. Білім саласының басты міндеті - ойы ұшқыр, бәсекеге қабілетті, бойына ұлттық құндылықтарды сіңірген, шығармашылық қабілеті жоғары, жан-жақты дамыған тұлғаны тәрбиелеу.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Сапалы орта білім алу – әрбір баланың мызғымас құқығы. Мұндағы ең түйінді сөз – «сапа». Сондықтан білім сапасын жақсарту және мұғалімдердің біліктілігін арттыру ауадай қажет» деп атап өтіп, ұстаздарымызға құрмет білдіріп, үлкен сенім артты.

Білімнің жаңа үлгісі өзіне сәйкес жаңа мұғалімдерді талап етеді. Еліміздің өркендеуіне өлшеусіз үлес қосып, жас ұрпаққа сапалы білім, жақсы тәрбие беру жолында аянбай еңбек етіп жүрген жаңалықты жатсынбай қабылдайтын жаңашыл ұстаздар қауымына қандай құрмет көрсетсек те жарасады.

Біздің редакциямыз да ұстаздар қауымының ұлы еңбегін жоғары бағалап, білім саласының дамуына сүбелі үлес қосып жүрген педагогтардың кәсіби деңгейін ұдайы көтеріп отыруына, теориялық білімі мен әдістемелік біліктілігін үздіксіз жетілдіруіне, озық әдіс-тәсілдері мен озат іс-тәжірибелерін, шығармашылық жұмыстарын баспа беттерінде жариялап, республика көлемінде таратуына мүмкіндік жасау мақсатында «БІЛІМ ШЫҢЫ-ҒЫЛЫМ СЫРЫ» журналының тоқсандық жинақ санын шығаруды жөн санады. Мұғалімнің іс-тәжірибесінде жаңалық болмауы мүмкін, бірақ ол жаңа әдістерді табысты түрде қолданып, басқа мұғалімдерге үлгі болып, озат тәжірибесі басқа мектептерге таратылады Тәжірибелі әріптестердің жұмыстарымен танысып, олардың оқыту мен әдістерін өзінің әдістерімен салыстырып, тиісті қорытындылар жасап, қажетін сұрыптап алу әрбір педагогтерге таптырмас әрі құнды әдістемелік көмек деп есептейміз.

Біз білімді ұстаздардың арқасында ғана білімді елге айналамыз! Білікті ұстаз еңбегімен білім шыңын бағындыратынымыз!

Ұстаздарымыздың еңбегін қадірлей білейік, білімі мен біліктілігін бағалай білейік!

СМЫСЛОВЕ ЧТЕНИЕ КАК ОСНОВНОЙ СПОСОБ РАЗВИТИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ

АЛИАКБАРОВА Гульжан Усеновна,
*С.Қожанов атындағы жалпы білім беретін
мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.*
Түркістан облысы, Арыс қаласы

Информатизация и цифровизация общества привели к увеличению огромного потока текстовой информации. Это требует от современного читателя быстрого анализа и скорости ее переработки. Сейчас наблюдается информационный взрыв и вместе с тем информационный кризис. В условиях социально-экономической модернизации обществу необходим человек, функционально грамотный, умеющий работать на результат, способный к определенным, социально значимым достижениям. Все данные качества формируются в школе.

Необходимо подготовить учеников к быстрому восприятию и обработке больших объемов информации, овладению современными средствами, методами и технологиями работы. Новые условия порождают зависимость информированности одного человека от информации, приобретенной другими людьми. Поэтому уже недостаточно уметь самостоятельно осваивать и накапливать информацию, а надо научиться такой технологии работы с информацией, когда подготавливаются и принимают решения на основе коллективного знания. Залог успеха – в умении извлекать информацию из разных источников, представлять её в понятном виде и уметь эффективно использовать. Поэтому проблема в обучении чтению становится наиболее актуальной в рамках реализации обновлённой программы среднего образования Республики Казахстан. Русский язык и литература в школе являются одним из ведущих предметов гуманитарного цикла и призваны развивать функциональную грамотность учащихся.

Анализ международного опыта показывает, что в основе всех эффективных реформ и в Великобритании, и в Финляндии, и в других успешных образовательных системах – лежит смысловое чтение, и в новом государственном стандарте закреплена необходимость развития смыслового чтения. Учителю необходимо понять, как помочь ребенку овладеть этой компетенцией и как она влияет на образовательные результаты в разных предметных областях.

Поскольку чтение является метапредметным навыком, то составляющие его части будут в структуре всех универсальных учебных действий:

- в личностные универсальные учебные действия

входят мотивация чтения, оценивание усваемого содержания, исходя из социальных и личностных целей;

- в регулятивные универсальные учебные действия – принятие учеником учебной задачи, составление плана и последовательности действий, предвосхищение результатов, произвольная регуляция деятельности;

- в познавательные универсальные учебные действия – поиск и выделение информации, анализ с целью выделения признаков, синтез как составления целого из частей, выдвижение гипотез и их обоснование и т.д.;

- в коммуникативные универсальные учебные действия – инициативное сотрудничество в поиске и сборе информации, выявление проблемы, поиск и оценка способов её решения; речевая деятельность, навыки сотрудничества.

Чтение – это многофункциональный процесс. С одной стороны, умения грамотного чтения необходимы при работе с большим объемом информации. С другой стороны, чтение играет важную роль в социализации обучающихся. Чтение также выполняет воспитательную функцию, формируя оценочно-нравственную позицию человека. Рассматривая чтение с этих позиций, необходимо помнить об основных функциях чтения:

1. Познавательная функция реализует в процессе получения информации о мире, людях, фактах и явлениях действительности.

2. Регулятивная функция направлена на управление практической деятельностью учащихся, на развитие их опыта: поступить в соответствии с полученной информацией, усовершенствовать свой жизненный опыт.

3. Ценностно-ориентационная функция чтения связана с эмоциональной сферой жизни человека. В данном случае происходит воздействие на эмоции, чувства читателя, что приводит к совершенствованию его личности, повышению его культурного уровня.

Процесс чтения состоит из трёх фаз.

Первая – это восприятие текста, раскрытие его содержания и смысла, своеобразная расшифровка, когда из отдельных слов, фраз, предложений

складывается общее содержание. В этом случае чтение включает: просмотр, установление значений слов, нахождение соответствий, узнавание фактов, анализ сюжета и фабулы, воспроизведение и пересказ.

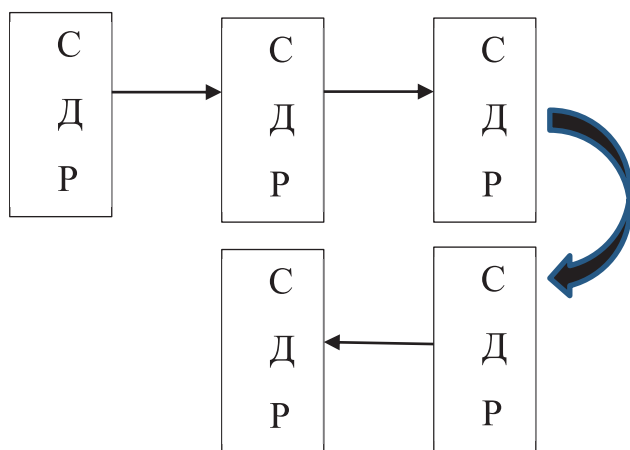
Приведу пример из своей практики. На уроке по теме: «Что за прелесть эти сказки!» я своим ученикам 5-х классов даю прочитать текст «Волшебная роза». Им необходимо определить тему текста, выделить ключевые слова. Чтобы ученики выполнили успешно, им предлагаются дескрипторы: выделяет ключевые слова, определяет тему текста.

Вторая фаза - это извлечение смысла, объяснение найденных фактов с помощью привлечения имеющихся знаний, интерпретация текста. Здесь происходит упорядочивание и классифицирование, объяснение и суммирование, различение, сравнение и сопоставление, группировка, анализ и обобщение, соотнесение с собственным опытом, размышление над контекстом и выводами.

При данной фазе мои ученики работают с аудиофайлом по мотивам русской народной сказки «Лиса и козел» по стратегии, используя прием «Стоп-кадр». Им необходимо прослушать начало и конец сказки, сочинить середину сказки, используя диалог.

Третья - это создание собственного нового смысла, то есть - «присвоение» добытых новых знаний как собственных в результате размышления.

Для закрепления новой информации предлагается заполнение органайзера «Карта истории».

Те, кто останавливается на первой фазе чтения, читают репродуктивно, механически воспроизводят содержание, пересказывают факты и фабулу. Учителю же необходимо развивать навыки смыслового чтения, когда ученик самостоятельно постигает основную мысль текста, анализирует, сравнивает, делает выводы.

Таким образом, мы должны формировать стратегического чтеца. Стратегический чтец приступая к чтению, выстраивает план, направления своей деятельности, отвечает сам себе на 4 необходимых вопроса:

- какова цель моего чтения?
- какой текст я собираюсь читать?

- как я буду читать?
- как я буду проверять, контролировать, оценивать качество своего чтения?

Работа с любым текстом предполагает три этапа:

- до чтения текста,
- во время чтения текста,
- после чтения текста.

Приведу пример подготовительной работы «до чтения».

Работа до чтения с текстом «Притча о дружбе», 5 класс.

1. Определение жанровой принадлежности.
2. Поскольку учащиеся хорошо знают, что такое о дружбе, то можно предположить, о чем будет содержание текста.

Таким образом, работа до чтения позволяет актуализировать темы, проблемы, которые предстоит найти в тексте и осмыслить.

Главной задачей работы с текстом в процессе чтения - научиться понимать содержание текста, видеть детали, которые выделяет автор и которые являются маркерами авторской мысли, различать как фактическую информацию, так и подтекст. В зависимости от целей урока самостоятельное чтение текста (вслух или про себя), чтение учителем, прослушивание аудиозаписи в исполнении актеров (при этом ученики обязательно должны следить глазами за текстом по книге). Я стараюсь учитывать особенности восприятия моих учеников и соответственно использовать как тексты, так и сопровождающие аудиофайлы.

Цель работы с текстом после чтения – это научиться выделять основную идею произведения или понимать скрытую мысль в тексте.

На этом этапе задания направлены на понимание и выявление авторской позиции. Ищем, как и где звучит голос автора, каким способом он выражает в тексте свою идею. Именно на этом этапе уместнее всего знакомить с биографией писателя, отталкиваясь от прочитанного текста, тех вопросов, которые интересуют автора.

На данном этапе самое важное в деятельности педагога – научить делать обобщения, отталкиваясь от конкретных героев, ситуаций, перейти к общим вопросам, которые ставит автор. Алгоритм такой: ещё раз перечитываем ключевые моменты текста, пытаюсь понять, с какой целью автор изобразил этих героев, эту художественную картину, этот сюжет; какие общечеловеческие вопросы, касающиеся каждого человека, он иллюстрирует этой картиной. Вопросы – это проблемы, поставленные автором. Ответы на них – авторская идея. Ищем в тексте, как выражаются ответы на поставленные вопросы.

Таким образом, системный подход в деятельности учителя для формирования необходимых знаний и практических умений в области чтения и письма учащихся сможет помочь им реализоваться в дальнейшей успешной учебной и профессиональной деятельности.

Этимологический анализ при написании непроверяемых безударных гласных

БАДАЕВА Гульшат Онгарбаева,
С.Қожанов атындағы жалпы білім беретін мектебінің
орыс тілі және әдебиеті пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Арыс қаласы

Основным принципом русской орфографии является морфологический принцип правописания. Это значит, что все части слова (корни, приставки, суффиксы, флексии), проверяющиеся в разных словах и формах, пишутся всегда одинаково, независимо от того, как они произносятся: сад – садовник – садовый, отбыть – отпустить, польский – детский, в сосне – в деревне и т.д.

Отступлением от морфологического принципа являются фонетические и традиционные написания.

Фонетические написания в русской орфографии связаны с правописанием приставок на з: без-, воз-, вз-, из-, низ-, раз-, роз-, через-(чрез): безбрежный – бесплановый, возглавить – воскликнуть, взбежать – вскружить и др.

Подобные же фонетические написания обнаруживаются в соотношении приставок раз- (рас-), роз- (рос-): разыскать – розыск, расписать – роспись.

К фонетическим также относится написание Ы вместо начального И после приставок, оканчивающихся на твердый согласный: безыдейный, подыскать и др.

Традиционные, или этимологические, написания – это такие написания, которые не имеют уже опоры в современных словообразовательных и формообразовательных отношениях или в фонетической системе, а сохраняются лишь по традиции.

Умело проведенный этимологический анализ таких написаний позволяет облегчить процесс запоминания словарных слов, делает этот процесс занимательным, доступным.

При всей пестроте и кажущейся разнородности орфографического материала легко заметить, что основой затруднений ученика почти во всех случаях является неумение правильно расчленить слово на морфемы. «Во многих случаях членение слов на морфемы усложнено затемнением в них этимологии, что связано с отходом производных основ от производящих и разрывом родственных связей между ними».

В процессе исторического развития языка, в словах происходят фонетические и смысловые изменения, приводящие к тому, что меняется не только значение и произношение отдельных слов, но и их морфологический состав. Происходит процесс морфологического опрощения, названный так потому, что в результате его действия морфемный состав слова становится проще, в слове обнаруживается меньше структурных единиц, так как приставки или суффиксы поглощаются корнем, срastaются с ним, утрачивая свойственное им значение, которое они придавали производной, основе.

Морфемный состав слов изменяется медленно.

Нужны сотни лет, чтобы слово утратило связи с тем корнем, от которого произошло. Поэтому большинство слов нашего языка, оставаясь производными, сохранили свою морфологическую структуру прозрачной и ясной. Тем не менее процесс опрощения действует с неумолимой закономерностью и постоянством, и морфемный состав многих слов давно упростился. Так, слова мыло, пир, забава и др. теперь не выделяют суффиксов -л-, -р- и приставки за-.

В речевом употреблении слово подверглось фонетическим изменениям в целях усовершенствования, его произносительных качеств. Так в словах иногда «происходило выпадение отдельных звуков: го(р)нчар, об(в)лако, об(в)ычай, что упрощало труднопроизносимые группы согласных; иногда заменялись отдельные звуки: чу (в)ство (от чуютъ – чуйство), где -й заменен звуком -в; изредка выпадали целые слоги: знаменосец (от знаменосец), близорукий (от близзоркий)».

«Фонетические перемены в слове отдаляют и отделяют производные основы от производящих, что приводит к образованию новых корневых слов, от которых тянется новая цепь производных: обычай, обычный, обычно, необычно, необычный и др.».

В слове иногда происходят только смысловые изменения, не сопровождаясь фонетическими переменами. Такие изменения тоже приводят к разрыву родственных связей между производной и непроизводной основами, так как производящая основа утрачивает то значение, которое легло и основу значения производного слова. Когда говорили: «Солнце западает», слово запад сближалось с другими словами, имеющими корень пад-: западать, падать, выпадать и др. Позднее стали говорить: «Солнце заходит», и связь слова запад с падать начинает ослабевать. Теперь оно имеет чисто пространственное, географическое значение. От него идут новые слова: западный западник, западничество.

Утрата производящей основы, корневого слова также приводит к морфологическому опрощению. Так, колесо, колея, около с утратой производящей основы кол-о «круг» стали корневыми, как и перчатки, наперсток, перстень – с утратой основы перст- «палец».

Однако морфологическое опрощение не сопровождается морфологическим упрощением, т.е. буквенным изменением в сторону большей простоты, а, наоборот, осложняет орфографию, обрекает ее на непроверяемые написаниями. Основы, ставшие не производными, содержат те же словообразовательные элементы, только они уже не выделяются, они мертвы. Но

эти мертвые морфемы продолжают жить в качестве орфограмм. Их правописание определяется теми же орфографическими правилами, но применить их теперь можно, только произведя этимологический анализ, который возвращает жизнь окаменевшим морфемам. Так, новый корень ретив – надо писать так же с е, как и исторический. корень реть – (рѣть – «спор, состязание»), но для этого написания теперь нет опоры в произношении.

По тем же правилам нужно писать приставки в словах исчез, забава, прилежный и др; суффиксы в словах хижина, ящик, доблесть, ласточка, застенчивый, и др.; соединительную гласную в словах лицемер, лихорадка, зловещий, виноград, человек, сухопарый, великолепно и др.

Процесс морфологического опрошения, пополняет русскую орфографию написаниями, опирающимися на этимологический анализ. Преимущество такого анализа состоит в том, что он на помощь памяти приводит могучие силы сознательной интеллектуальной деятельности ученика. Цель этимологического анализа, как отмечает И.В. Пронина, – «установить первоначальную форму слова и его первичное, исходное значение. Для этого необходимо сравнение слов разных родственных языков, имеющих фонетическое и грамматическое сходство и сходство в значении. Сравнение дает также возможность восстановить связь между названием и называемым, т.е. узнать причину наименования предмета определенным словом, и выяснить происхождение слова».

В области обучения русскому языку перед учителями-филологами стоят две задачи в их единстве: развитие орфографического навыка и развитие устной и письменной речи, то есть развитие умения грамотно излагать мысли. Одной из причин недостаточной грамотности школьников является разрыв между орфографическими занятиями и культурой речи. При обучении орфографии обязательно нужно использовать активные методы работы, которые возбуждали бы самостоятельную мысль и речевую деятельность учащихся.

Как мы уже отмечали, одним из средств решения этих задач является использование этимологического анализа слов на уроках. «Этимология – раздел языкознания, который занимается изучением происхождения слова, а также исторических изменений в структуре слова и его значениях».

Элементы этимологического анализа слов должны быть использованы прежде всего в работе над словами с непроверяемым написанием, которые даются в программе по русскому языку на каждом году обучения. Так, например, за четыре года обучения школьник младшего возраста должен усвоить правописание от 190 до 250 слов: с непроверяемыми безударными гласными (ворона, береза); с удвоенными согласными (аккуратный, хоккей); сложные слова с соединительной гласной (самолет, путешествие); слова с непроизносимыми согласными (лестница, здравствуй) и т. д.

Большая часть этих слов имеет бесспорные, с точки зрения современного русского языка, орфограммы. Традиционные формы работы по усвоению такого типа слов (списывание с пропуском орфограмм, запись слов по слуху и др.) оказываются не всегда эффективными. К тому же, преобладание контролируемых видов работ над тренировочно-обучающими приводит к большому количеству ошибок. Правописание таких слов остается у

многих детей неосвоенным, если в их обучении исключалась активная мыслительная деятельность. Неожиданность, необычность в работе со словами становится тем раздражителем, который рождает осмысленный интерес у школьников к явлениям языка.

Рассмотрим ряд слов с безударными гласными, в которых давние фонетические процессы привели к разрыву этимологических связей однокоренных слов и к появлению новых корней, а отсюда и новых словообразовательных гнезд. При восстановлении этих связей можно легко объяснить правописание многих ставших словарными слов. Все слова собраны путем сплошной выборки из «Краткого этимологического словаря».

Атаман – древнерусское заимствование из тюркского языка, где атаман – «наибольший, большой отец, главарь». Образовано с помощью суффикса -ман от ата – «отец».

Баловать – древнерусское образование от основы бал- (ср.

балы – «лясы, шутки, разговор») посредством суффикса -ити. Основа бал- образована с помощью суффикса -л- от исчезнувшего бати – «басня».

Багряный – прилагательное образовано от старославянского существительного багрь (красная краска, красный цвет).

Бастовать – собств.- русское образование XIX в. с суффиксом -овать от существительного баста – «переставать играть». Существительное баста было заимствовано из итальянского языка, где обозначало – «достаточно, довольно» Первоначально обозначало только термин карточной игры.

Бельё – др.-русское образование от прилагательного белый с суффиксом -ий- (> -й-). Исходное значение – «белое, некрашеное полотно».

После переноса наименования по смежности стало обозначать «изделие из такого полотна». В связи с тем, что для белья стали употреблять ткани не только белого, но и других цветов (розовое белье, голубое белье), слово пережило процесс деэтимологизации.

Безалаберный – собств.-русс. образование на основе предложно-падежного сочетания без алабора посредством суффикса -н-. Диалектное и устаревшее слово алабор – «порядок, устройство». Безалаберный – «беспорядочный».

Береза – общеслав. Дерево названо по белому цвету коры: бер – «светлый, ясный, белый».

Беседа – общеслав. образование лексико-синтаксическим способом словообразования, путем слияния слова без («вне, снаружи») и существительного съда («сидение»): безсъ-да > бессъда > беседа. Развитие значения шло следующим образом: «сиденье снаружи, перед домом > разговор во время такого сиденья > разговор».

Богатый – общеслав. существительное, образовано посредством суффикса -ат от существительного богъ – «достояние, счастье, участь, доля».

Должна – общеслав. Слово образовано с помощью суффикса -ина (ср. имена существительные глубина, низина) от той же основы, что и существительное мужского рода дол.

Жесткий – заимствовано из старославянского языка, в котором оно образовано посредством суффикса -ок от качественного прилагательного жестый – «твердый».

Медведь – общее для всех славян эвфемическое слово (слово табу), буквально означающее «едящий мед,

медоед» Образовано сложением двух основ без соединительной гласной: именной «меду» и глагольной "ѣсть". В сложном существительном «Meduedis» конечный гласный основы «Й» перед *г изменился в v.

Родник – слово образовано от прилагательного родный с помощью суффикса -ик. Родный имело значение «рождающий»

Сирота – существительное образовано при помощи суффикса -ота от древнерусского прилагательного сирь, сирый, что исторически имело значение безродный, одинокий.

Сметана – образовано от глагола сметать (мести, мел). Буквально: собранное молоко.

Таким образом, этимологический анализ слов с непроверяемыми безударными гласными в современном русском языке значительно облегчает их запоминание, а также расширяет кругозор учащихся, которые получают большую дополнительную информацию по языку. Всего в данном параграфе нами рассмотрено 39 случаев написания безударной гласной в корне слова, выбор которой облегчает этимологический анализ этих форм.

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ САБАҒЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ СЫНИ ТҰРҒЫДАН ОҰЛАУЫН ДАМУЫН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

*ЖАКСЫКЕЛДИЕВА Нұргүл Ажахайқызы,
С.Қожанов атындағы жалпы білім беретін
мектебінің тарих пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Арыс қаласы*

АННОТАЦИЯ

Критическое мышление-это предметная олимпиада познавательной деятельности. Обучающийся, умеющий критически мыслить, принимает любые сведения, не допуская истины, проверяет и критикует проблемы, выражает уверенность в сведениях только после урагана при анализе доказательств. Да, безусловно, именно эта способность является ярмаркой для будущего историка. На уроках истории Казахстана рассмотрены возможности и значение развития и формирования критического мышления знаний.

Ключевые слова: критическое мышление, компетентность, аргументация, технология, педагогическая технология, педагогический процесс, экспертиза, анализ, обобщение

ABSTACT

Critical thinking is a subject Olympiad of cognitive activity. A student who can think critically accepts any information without admitting the truth, checks and criticizes problems, and expresses confidence in the information only after a hurricane when analyzing the evidence. Yes, of course, this ability is a fair for the future historian.

The history lessons of Kazakhstan consider the possibilities and importance of developing and forming critical thinking knowledge.

Keywords: critical thinking, competence, argumentation, technology, pedagogical technology, pedagogical process, expertise, analysis, generalization.

Соңғы жылдары елімізде жүріп жатқан білім беру саласын гуманизациялау және құзыреттілік қатынас білімгерлердің жалпы адамзаттық, жалпы мәдени, адамгершілік, этикалық және эстетикалық

сапаларының қалыптасуына әсер етері сөзсіз. Ең бастысы құзыреттілік қатынас білімгерлердің, яғни болашақ маманның кәсіби жетілуіне де түрткі болады деп тұжырымдай аламыз.

Қазіргі таңда қазақстандық білім беру үрдісінде жоғары оқу орны шеңберінде және де жалпы орта білім беруде оқушыларды немесе білімгерлерді жан-жақты тұлға ретінде қалыптастыру мақсаты басты орынға шығарылуда. Осы тұста білімгердің және де жалпы оқушылардың қиялдау, ойлау, есте сақтау, зейіні іспеттес танымдық қабілеттері мен танымдық іс-әрекеттерін дамыту да сол «жан-жақты кемелденген тұлға» ретінде қалыптастыруда шешуші фактор ролін ойнайды. Сондықтан да қазіргі педагогика ғылымының алдында тұрған басты міндет-білімгерлер мен оқушылардың танымдық іс-әрекеттерін, танымдық қабілеттерін өз деңгейінде қалыптасып, дамуын қадағалау, осы аталғандардың дамуына жағдайлар жасау болып табылады.

Білімгердің сыни тұрғыдан ойлауын қалыптастыру қазіргі жалпы білім беру саласындағы басты педагогикалық мәселе болып табылады. Жалпы жоғары оқу орнын тәмамдаушы білімгер өз мамандығы бойынша мәліметтерді игеріп қана қоймай, сол мәліметке сыни көзқараспен бағалай білуі керек.

Өзіндік ойлау немесе сыни тұрғыдан ойлауды қалыптастыру мен осы қабілетті дамыту үшін әлемдік деңгейдегі педагогтар тарапынан түрлі тәсілдер, бағдарламалар мен әдістемелер жасап шығаруда, бұл әдістемелердің әрқайсысы білімгердің өз бетінше ойлана алуы, сыни тұрғыдан ойлануына бағытталған. Дегенімен де, бұл әдістемелерді оқыту үрдісінде қолдануда әрбір педагог өзіндік қиындықтарға тап

болып та жатады. Осы қиындықтарды атап өтпесек болмас:

Қазақстан тарихы сабағында сыни тұрғыдан ойлауды қалыптастыруда таңдалатын әдіс-тәсілдерде туындайтын қиындықтар мен күрделіліктерді ескере отырып, әрбір пән бойынша студенттердің сыни тұрғыдан ойлауын қалыптастырудың критерийлері де өзгеше болады.

Сыни тұрғыдан ойлау технологиясы ең алғашында Америка Құрама Штаттарында жалпы «технологиялық төңкерістер» кезеңінен бастау алған. Батыс елдерінде ХХ ғасырдың екінші жартысынан бастап педагогика саласына да технология элементтерін енгізудің тәжірибесі кеңінен жүргізілді. Ол бойынша адамзат өмірінің барлық саласында арнайы бір жүйелілікпен бағдарламаланған технологиялар негізінде жетістіктерге жетудің жолдары кеңінен қарастырылу кезеңі бастау алды. Сол сәтте оқушылар мен білімгерлердің сыни тұрғыдан ойлауын дамыту және қалыптастыруға бағытталған зерттеулер де кең ауқымда жүргізілді. Мәселен, Блум, Огл, Дж. Стилл, Темпл, Мередит т.б. әдіскерлердің еңбектерінде сыни тұрғыдан ойлау технологияларының механизмдері мен тетіктері жан-жақты қарастырылды. Осы аталған батыс авторларына сүйене отырып ТМД аумағында сыни тұрғыдан ойлау технологиясына ұсыныстар мен әдіснамалық пікірлер (зерттеулер) жүргізгендер қатарына-А. Тягло, В. Бугер, А. Галямова, и. Загашев, А. Генике, С. Заир, Г. Сорин, И. Мороченкова, А. Федоров, Полат, Г. Биккулова[1, 27 б].

Сыни тұрғыдан ойлау технологиясын оқыту үрдісінде қолдану (енгізу) негізі ғалым, таксономиялық білім беру негізін салушы ғалым Б. Блумнан бастау алған. Блум таксономиясы деген атаумен бізге жеткен оқыту технологиясы ойлау механизмдеріне негізделу арқылы, оқушының немесе білімгердің өзіндік ойының қалыптасуына, әрі мәселе бойынша сыни тұрғыдан ойлауды дамытуға бағытталғандығы мәлім.

Оқу үрдісінде педагогикалық технологияларды, оның ішінде сыни тұрғыдан ойлау технологиясын енгізуде оқу құралдарының маңыздылығы зор. С.И. Заир-Бек бойынша оқу құралдарын педагог сабақ барысында оқушыларға (білімгерлерге) әсер ету үшін қолданады, ал біздің жағдайымызда яғни сыни тұрғыда ойлау технологиясын оқыту үрдісіне енгізуде оқу құралдары білімгердің когнитивті іс-әрекеттерінің белсенуіне негізделген.

Қазақстан тарихы сабақтарында сыни тұрғыдан ойлау технологиясын енгізудің басты мақсаты-білімгердің пән бойынша білім алуға, ізденуге деген ұмтылысын қолдай отырып, сол пәннің тақырыптары бойынша білімгердің өзіндік ой-тұжырымдарының орнығуына әсер ету, ең бастысы білімгердің пәннің өзекті, тартысқа толы мәселелеріне қатысты сыни көзқарастарын қалыптастыра алу. Ол үшін бүкіл аудитория студенттерінің сол мәселеге қатысты тартысты, сыни тұжырымдарын білдіруіне қол жеткізілуіне жағдай жасалады. И. Загашев бүкіл аудитория студенттерінің сыни ойлауын қалыптастыру үшін әрбір студенттің жауабын жазбаша түрде алуды ұсынады. Сондай-ақ білімгердің

сыни ойлауына қол жеткізу үшін өзара жауаптарын талқылау арқылы топтық жұмыстар жүргізу де ұсынылады.

Әдіскерлердің бір бөлігі (И. Муштавинская, И. Загашев) білімгерлердің оқу іс-әрекеттерін ұйымдастыру түріне қарай, яғни аудиториялық лекция сабағына өзгеше, семинар/рпрактикалық сабақтарға тағы басқаша, сондай-ақ студенттің өз бетінше жұмыстарына сәйкестендіріп сыни ойлауды дамыту тәсілдерін ұсынады.

Қазақстанның ғаламдық деңгейде өркениеттік даму қанқындылығының жоғары болуына байланысты сол қарқындылыққа жауап бере алатын сыни тұрғыда ойлай алатын, өзіндік саналы және өз ойына, өз сезімдеріне бақылау жасай алатын болашақ мамандарды дайындаушы білім беру механизмдерін жетілдірудің маңыздылығы зор. Оқыту үрдісінде сыни тұрғыдан ойлау технологиясын қарапайым түрден күрделенген түрге немесе пән тақырыбы бойынша сынға алынатын тұжырым бойынша білімгердің кездейсоқ ой-пікірлерінен кездейсоқ емес күрделі түрлеріне ауысуына қол жеткізу жолдары қарастырылуы тиіс. Осылайша, оқыту үрдісінде Қазақстан тарихы сабағында сыни ойлану қабілеті (немесе дағдысы) тақырыптың мазмұны бойынша күрделене түседі, сыни тұрғыда ойлану барысында ойлау механизмдерінің бірізділігі пайда болады, сәйкесінше бұрынғы дәстүрлі оқыту жүйесінен педагогикалық технологияларға негізделген күрделі әдіс-тәсілдерге жалғасын табуын педагог сабақ барысында жан-жақты қарастыру керек. Қазақстан тарихы сабағы бұрынғы дәстүрлі педагогикалық әдіс-тәсілдердің орнына білімгерлердің арасында пікір-талас туындататын, оқу-танымдық және де проблемалы мәселелер туындатылуы құптарлық. Сабақ барысында пікір-талас көп туындататын мәселе қаншалықты күрделілеу болса, білімгер арасында көптеген жеке өзіндік ой-тұжырымдарды туындататындай шараяттар көбірек ұйымдастырылса, білімгерде сыни тұрғыдан ойлау дағдысының қалыптасуына мүмкіндіктер туады[2, 88 б].

Қазақстан тарихы пәні бойынша білімгерде сыни тұрғыдан ойлау қабілетінің қалыптасуы сол білімгердің психикалық жағдайына тікелей байланысты, білімгердің психикалық тұрақтылығы жоғарырақ болса, яғни өзін таныса білімгер соншалықты дәрежеде сыни тұрғыдан ойлана алды.

Білімгердің сыни тұрғыдан ойлау дәрежесі сол білімгердің жеке психикалық әлемімен де тікелей байланысты, бұл сондай-ақ:

- ерік-жігер, сезім, өзін-өзі басқару және интеллектуалды психикалық механизмдеріне.

- өз-өзіне бақылау жасау және сыни тұрғыдан ойлау қызметінің жүзеге асырылуында білімгердің психикалық тетіктерінің енгізілуі.

- білімгердің сыни ойлауды тудыратын мәселелер мен проблемаларды шеше білуі.

- білімгердің сыни тұрғыдан ойлауын жүзеге асыруда білімгерге жеке ойлана алу «бостандығын» беруге де байланысты.

Сыни тұрғыдан ойлана алатын білімгерлер аудиторияда қаншалықты көп болса соншалықты білімгерлер арасында да, педагог пен білімгерлер

арасында да ой қарым-қатынастар құрылады, сонымен бірге жоғары деңгейдегі өз-өзіне бақылау жасай алатын білімгерлердің саны көп болған сайын оқу-танымдық үрдіс те өз деңгейінде ұйымдастырылады. Сыни тұрғыдан ойлану білімгердің өз пәніне деген қызығушылығының артуына, мотивацияның болуына да түрткі болары сөзсіз.

Қазақстан тарихы сабағында білімгердің сыни тұрғыдан ойлауын дамыту және қалыптастыруда білімгердің өз-өзіне бақылау жасай алуы қабілетінің маңыздылығын жоғарыда атап өткен болатынбыз. Енді, сабақ барысында білімгердің өз-өзіне бақылау жасауды ұйымдастырудың келесідей құралдары мен талаптарын да ескере кетейік, оларға:

1. шектеуші талаптар: проблемалы мәселені ойлау тетіктерін қолданбай сыннан өткізу.
2. эмприкалық талаптар: проблемалы мәселені практикалық-бағытталған құралдарды қолдану арқылы сыннан өткізу.
3. теориялық, ұғымдық талаптар: проблемалы мәселені ғылыми құралдарды қолдану арқылы сыннан өткізу.
4. онтологиялық талаптар: проблемалы мәселені философиялық құралдарды қолдану арқылы сыннан өткізу.
5. педагогикалық талаптар: проблемалық мәселені әдіснамалық құралдар арқылы сыннан өткізу [3,101 б].

Қазақстан тарихы сабағында білімгердің сыни тұрғыдан ойлауын қалыптастырудағы құралдардың өзінің функциялары бар, жоғарыда келтірілген құралдардың әрқайсысы педагогикалық үрдісте проблемалы мәселенің сыннан өтуіне, әрі анықталуына мүмкіндік тудырады. Сабақ барысында педагог білімгердің сыни тұрғыдан ойлауын қалыптастыруда көптеген қателіктер мен қайталаулармен бірге келесі тірек бойынша педагогикалық үрдісті ұйымдастырады:

1. сабақтың тақырыбына сәйкес өзекті немесе проблемалы мағынадағы мәселе сол сабаққа кіріктірілуі (мүмкіндік болған жағдайда алдыңғы сабақтағы проблемалы мәселемен байланыстырылады).
2. Оқу үрдісінде сыни мәселені талқылаудың шараяттарына жағдай жасау.
3. Әрбір білімгер өз ойына, өз эмоцияларына бақылау жасайды, сыни мәселені әрбір білімгердің өз бетінше талдап, өзіндік талқылайды.
4. Білімгердің өз ойына бақылау жасау сәтінде педагог мәселенің маңызды тұтастарына бұрып отырады.
5. Сыни мәселені қарастыруда білімгер қасындағы серігіне немесе топ мүшелерінің сол сыни мәселе туралы дәлелдемелеріне де мән беріліп, жан-жақты қарастырады.
6. Педагог сабақ барысындағы тапсырмалардың орындалуын бақылайды, бүкіл студенттердің сабаққа қатынасуын қадағалайды.
7. Білімгер қажет болған жағдайда мәселені сыни тұрғыдан қарастыруды қайталайды.
8. Сабақ бойынша орындалған тапсырмалар және сыни мәселе бойынша шешімдер талданады.

Сыни тұрғыдан ойлау технологиясын енгізу барысында педагог білімгердің бойында келесідей қасиеттердің орнығуына көңіл бөлуі тиіс болады:

- өз ойын ашық айта алуы, яғни өзін еркін ұстауы.
- өз ойын айта алумен бір қатарда басқаның да ой-пікірін тыңдай алуы.
- өз көзқарасын сақтап, қорғай алу.
- шыдамдылық.

Қазақстан тарихы сабағында сыни тұрғыдан ойлау технологиясы оқыту педагогикалық технологияларының бірі болып, болашақта оқытудың дәстүрлі жүйесін ығыстыра алады технологиялардың бірі деп саналады[4, 37 б]. Дәстүрлі оқыту жүйесі мен сыни тұрғыда ойлау технологиясының айырмашылықтары көп:

Біріншіден: дәстүрлі оқытуда білім беру үрдісінің орталығында педагог болса, сыни тұрғыдан ойлау технологиясында білімгердің өзі;

Екіншіден, дәстүрлі оқыту жүйесінде білімгер сабақ барысында мағлұматты сараптап өткізбей тек мағлұмат жинақтаумен айналасса, сыни тұрғыдан ойлау технологиясында білімгер педагогтің көмегімен өзіне жеткен мағлұматтың шындыққа жанасатын немесе жанаспайтынын сыннан өткізіп, сараптайды;

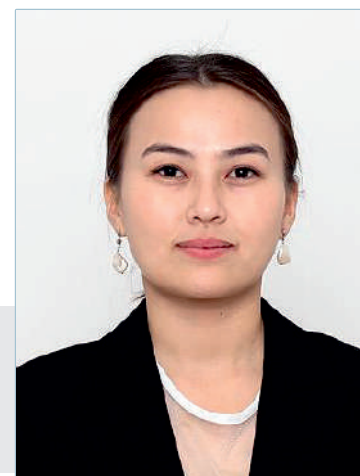
Үшіншіден, бір қалыппен, бірдей жүйелілікпен (бірізділікпен) өтетін дәстүрлі оқыту білімгердің жалығуына, сабаққа деген ынта-ықыласының болмауына (төмендеуіне) алып келсе, сыни тұрғыдан ойлау немесе басқа да жаңашыл оқыту технологиялары білімгердің өзіндік белсенуіне және ізденуіне әсер етеді, нәтижесінде білімгердің өз пәні бойынша білім ізденуіне, қызығушылығының артуына әсер етеді.

Төртіншіден, дәстүрлі оқыту жүйесінде аудиториялық сабақтар лекцияда педагогтің лекциясы мен тезистерімен жүргізіліп, семинар немесе практикалық сабақтар білімгерлердің баяндама, реферат қорғауымен, өзі білген мағлұматтармен бөлісумен нәтижеленсе, сыни тұрғыдан ойлау технологиясында практикалық-семинар сабақтарында да, лекция барысында да тақырыпқа байланысты өзекті-проблемалық мәселелерді сараптап, сыннан өткізу, білімгердің ой-пікірімен бөлісуіне жағдай жасалады, сабақ барысында дискуссия немесе ойын сабақтарын, ой-қозғау, «миға шабуыл» техникаларын қолдану арқылы білімгердің белсенділігін арттырып, сабаққа ынта ықыласын арттыру мүмкіндігі туады.

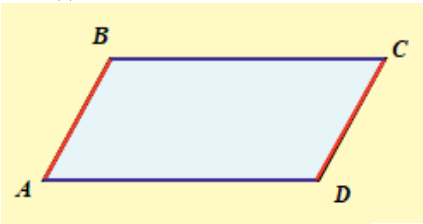
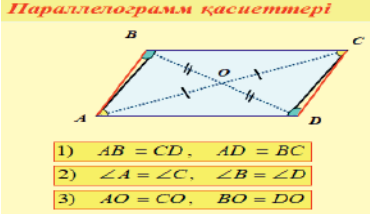

Бесіншіден, дәстүрлі оқыту жүйесінде білімгердің білімін бағалау оқытушының құзыреттігінде болса, сыни тұрғыдан ойлау технологиясында, жалпы жаңашыл педагогикалық технологияларда білімгерді бағалау баллдық жүйе арқылы білімгердің өз бағасын бақылап, басқарып отырылуына жағдай жасалады[5,51 б].

Осылайша, қорытындылайтын болсақ сыни тұрғыдан ойлау технологиясы бойынша бүкіл аудитория білімгерлері белсенділікпен оқу-танымдық іс-әрекетке қатысуына байланысты оқытудың осы технологиясының артықшылықтары көп екендігіне көз жеткіздік деп ойлаймыз.

ПАРАЛЛЕЛОГРАММ, РОМБ, ТІКТӨРТБҰРЫШ, ШАРШЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚАСИЕТТЕРІ МЕН БЕЛГІЛЕРІ

ПАЗЫЛБЕК Тамара Бахытқызы,
Абай атындағы №31 жалпы білім беретін мектебінің математика пәні мұғалімі.
Түркістан қаласы

Оқу мақсаты:		8.1.1.3 параллелограмм анықтамасын білу;			
Бағалау критеріі:		параллелограмм анықтамасын білу;			
Саралап оқыту тапсырмалары					
Ұжымдық жұмыс Жаңа тақырыптың түсіндірілуі Сабақ мақсаты мен бағалау критерийлерін таныстыру; Бейнероликті қолдана отырып, бекіту тапсырмаларын орындату		Бірлескен жұмыс (1,2,3 тапсырма) Тапсырманы ұсыну және дұрыс жауапты ұсыну арқылы үйрету Бекітуге арналған тапсырмаларды орындату; Тапсырмалардың жауаптарын жазу.		Жеке жұмыс Тапсырманы ұсыну, оқушылар өз бетімен орындауы	
Уақыты	Кезеңдері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
2 минут	Ұйымдастыру	Сәлеметсіздерме! Бүгін, Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш тақырыптарын қарастырамыз Бүгінгі сабақта меңгеретініңіз: -параллелограмм анықтамасын білу; Оқушылармен амандасу, түгендеу, сабаққа дайындықтарын тексеру. 1) Көпбұрыш деген не? 2) Дөңес көпбұрыш деп нені атайды? 3) Дөңес емес көпбұрыш деп нені атайды? 4) Дұрыс көпбұрыш деген не? , сұрақтарын қоямын.	Амандасу Үй тапсырмасын айтады. Сұрақтарға жауап береді		Оқулық
8 мин	Жаңа сабақ	Параллелограмм ережесі: Қарама-қарсы қабырғалары қос-қостан параллель болатын төртбұрыш параллелограмм деп аталады. Параллелограммның бір төбесінен қарсы жатқан қабырғасына түсірілген перпендикуляр оның биіктігі деп, ал биіктігі түсірілген қабырға табаны деп аталады. Параллелограмм қасиеттері 1) $AB = CD, AD = BC$ 2) $\angle A = \angle C, \angle B = \angle D$ 3) $AO = CO, BO = DO$	«Параллелограмм анықтамасы мен параллелограмм қасиеттерін қорытып шығару» тақырыбында ақпарат Параллелограммның мынадай үш қасиеті бар: Параллелограммның қарсы жатқан бұрыштары тең; Параллелограммның диагональдары қиылысу нүктесінде тең екі бөлікке бөлінеді. Параллелограммның бір қабырғасына іргелес бұрыштарының қосындысы 180^0 -қа тең. Тақырып бойынша ресурстарды қарап, танысады.	 - жақсы - нашар	Презентация Слайд

25 минут	Бекіту тапсырмасы	Оқулықпен жұмыс. №1, №3.				«Сіз қаншалықты сенесіз?» тәсілі арқылы параллелограмм қасиеттері 1 сөзбен берілген, жанына дұрыс, теріс екендігін «+» таңбасымен анықтау керек. Берілген фигураларға қарап, параллелограммның қасиеттерін айқындай отырып, ойлау-қабілеттерін нығайту.	«көршінді тексер» тәсілі арқылы бірін-бірі тексереді. Дескриптор: берілген суретке қарап қасиеттерін реттейді; суретке қарап қасиеттерін ажыратады; берілген кесте бойынша қасиеттерін анықтайды.	Оқулық						
			Сұрақ	ия	жоқ									
		1	параллелограммның қарама-қарсы қабырғалары тең.	+										
		2	Параллелограммның 2 доғал, 2 сүйір бұрышы болады.	+										
		3	Параллелограммның барлық бұрыштары тік болады		+									
		4	Параллелограммның диагональдары қиылысады, қиылысу нүктесінде қақпа бөлінеді.	+										
5	Параллелограммның диагональдары өзара тең.		+											
5мин	Жеке жұмыс	<p>Оқушылар тестке жауап береді.</p> <p>1.Параллелограмм дегеніміз не?</p> <p>а) ішкі бұрыштары 180°-қа тең төртбұрыш</p> <p>б) барлық қабырғалары тең төртбұрыш</p> <p>с) қарама-қарсы қабырғалары параллель болатын төртбұрыш</p> <p>д) барлық бұрыштары тік төртбұрыш</p> <p>2. Параллелограммның бір бұрышы 40°. Қалған бұрыштары неге тең?</p> <p>а) $140^{\circ}, 40^{\circ}, 140^{\circ}$</p> <p>б) $120^{\circ}, 60^{\circ}, 120^{\circ}$</p> <p>с) $40^{\circ}, 150^{\circ}, 40^{\circ}$</p> <p>д) $30^{\circ}, 100^{\circ}, 30^{\circ}$</p> <p>3.Параллелограммның қабырғалары 9 см және 6 см. Параллелограммның периметрі неге тең?</p> <p>а) 15см</p> <p>б) 30 см</p> <p>с) 40см</p> <p>д) 18см</p> <p>4. Параллелограммның бір қабырғасы 10 см. Екінші қабырғасы одан 5 см ұзын. Параллелограммның қабырғаларын тап.</p> <p>а) 15см, 10см</p> <p>б) 5см, 15см</p> <p>с) 20см, 10см</p> <p>д) 10см, 5см</p>				Тапсырманы орындайды								
5 минут		<p>Бүгінгі сабақта: параллелограмм анықтамасын біледі.</p> <p>Рефлексия.</p> <table border="1"> <tr> <td>Білемін</td> <td>Білдім</td> <td>Білгім келеді</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>				Білемін	Білдім	Білгім келеді				Тақырыпты меңгергенін анықтау	Кері байланыс	
Білемін	Білдім	Білгім келеді												
						Үйге тапсырма. №6, №7.								

УПОТРЕБЛЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В СОВРЕМЕННОЙ РЕЧИ

*ТАСКЫНБАЕВА Айгуль Жаркынбаевна,
С. Қожанов атындағы жалпы білім беретін
мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Арыс қаласы*

Язык без фразеологических оборотов – все равно, что дистиллированная вода, если сравнить ее с родниковой. Отсутствие в речи фразеологических оборотов делает ее слишком правильной и даже «иностранной».

Правильное понимание русской речи, как в устной, так и в письменной форме, свободное общение на русском языке совершенно невозможны также без освоения достаточного количества фразеологических оборотов, особенно таких, которые входят во фразеологическое ядро русского языка, очень часто придают русской речи особую прелесть, живость и образность.

Фразеологизмы – важная часть словарного запаса любого человека, они формируют языковую картину мира. В нашей жизни много неизведанных (новых и старых) фразеологизмов. Их надо уметь искать, запоминать и чаще употреблять в речи. Тогда наша речь будет богаче и выразительнее.

Наблюдения над употреблением фразеологизмов представляют богатейший материал для исследования. Однако роль этих выражений в современном общении снижается, искажается. Многие люди не знают, как правильно произносить и понимать фразеологизмы, когда и зачем их нужно употреблять, какой из оборотов лучше выбрать в зависимости от смысла высказывания. Современные исследования показали, что «фразеологическая компетенция у подростков остаётся на низком уровне». Значит, анализ роли фразеологизмов в нашей речи является серьёзной проблемой. Изучать фразеологизмы актуально и в культурологическом плане: фразеология несёт информацию о народе, её создавшем, о его обычаях, традициях, ценностях, о его прошлом, настоящем и будущем.

Целенаправленно фразеологизмы изучаются только на уроках русского языка, но на них тратится слишком мало часов в год в 5-7 классах. Остальное время отводится на самостоятельное «погружение» в тему, на интуитивное уточнение значений по аналогии и поиск примерных объяснений оборотов в семье или среди друзей.

При употреблении устойчивых оборотов в устной речи мы должны их правильно произносить, не внося ничего нового, и иметь в виду только переносное значение. Фразеологизмы очень условны, с их помощью можно обозначить и оценить разные факты. Например, когда пассажирам тесно в транспорте или на улице, то говорят «яблоку негде упасть» или «как сельди в бочке».

Происхождение их различно. Одни появились в результате отношения человека к общественным или

природным явлениям: дождь льет как из ведра, береги границу, как ока зеницу. Другие связаны с историческими событиями: пусто, словно Мамай прошелся. А третьи взяты из произведений художественной литературы: как бы чего не вышло, Человек! Это звучит гордо.

В современное употребление фразеологических оборотов всё чаще включается языковая игра – отступление от нормы, неправильность, намеренно допускаемая говорящими с определенной целью. С одной стороны, используя для языковой игры фразеологизмы, авторы создают новые образы, формирующие условия для развития воображения и творческих способностей. Однако с другой стороны, разрушается привычное восприятие устойчивых оборотов, появляются искажённые фразеологизмы, а этого допускать нельзя.

Толкование фразеологизмов требует особого внимания к тому, о чём говорит человек, расшифровки ассоциативных связей между словами внутри устойчивых оборотов и реальной жизненной ситуации.

Умело и вдумчиво отобранные фразеологизмы придают речи экспрессивность и яркость, способствуют лучшему ее восприятию. Главная задача работы над фразеологическими выражениями расширение активного лексического запаса, формирование навыков осознанного использования фразеологических средств языка в различных целях и в различных условиях речевого общения.

В связи с этим особую важность приобретает сопоставление. Остановимся на некоторых семантических признаках фразеологизмов русского языка, их соответствии в казахском языке.

Признано, что самый трудный вид работы при переводе – это передача содержания фразеологизмов. Здесь очень важно бережное отношение к образности и экспрессивности. Рекомендуются следующие способы передачи фразеологизмов предусматривающие:

1. полное сохранение иноязычного образа;
2. частичное изменение образности;
3. полную замену образности;
4. снятие образности.

Первым способом передаются фразеологические единицы, носящие интернациональный характер (это фразеологические эквиваленты, различные кальки), вторым – частичные эквиваленты, когда образность компонентов может совпадать или заменяться близкой ей по значению. При этом могут быть расхождения грамматического лексического и структурного характера. Замена образности при переводе (третий способ) используется с целью сохранения экспрессивности в

Фразеологизмы русского языка	Значение	Эквивалент казахского языка	Способ передачи
Брать себя в руки	Подчинять себя своей воле	Өзін қолға алу	Полное сохранение образности
Всупать в жизнь	Начинать жизнь самостоятельно	Өмірге қадам басу	Полное сохранение образности
Выходит сухим из воды	Оставаться безнаказанным, действуя обманным путем	Су жұқпас	Частичное изменение образности
Гнаться за двумя зайцами	Браться сразу за несколько дел	Екі қайық ортасында жүру	Частичное изменение образности
Делать из мухи слона	Необоснованно преувеличивать	Түгімедейді түйедей ету	Полное изменение образности
Золотые руки	Очень умелый, способный в своем деле	Шебер қолдар, бармағынан бал тамған	Полное изменение образности
Заходит в тупик	Оказаться в затруднительном положении	Қиын жағдайда	Снятие образности
Как две капли воды	Идеально похожие друг на друга	Айна қатесі жоқ	Снятие образности

случае глубоко национального ее характера. И, наконец, перевод без сохранения образности – это, как правило, не фразеологическая передача, а лексическая, то есть при помощи выразительных слов.

Таким образом, учитывая, что «нельзя как следует овладеть языком, не изучив его фразеологии», мы должны понимать, что фразеологизмы нужно серьезно анализировать, опираясь не на спонтанные комментарии

в устной речи, а на известные толкования учёных. Необходимо грамотно употреблять эти обороты в общении с другими людьми и при возможности уметь пояснять их значения. Без знания смысла фразеологизмов и без умения использовать их в переносном значении наша речь становится неточной и неинтересной, она может быть искажена, мы не будем поняты до конца, не сможем донести в полной мере свои мысли до окружения.

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП, ОҚУШЫЛАРДЫ ҚОЛӨНЕРГЕ БАУЛУ ЖӘНЕ ШЕБЕРЛІГІН ДАМУ

**АЛТЫНБЕКОВА Айсулу Аиштархановна,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның көркем еңбек пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы**

ҚР-ның Білім министрлігінің тәлім-тәрбие тұжырымдамасында “Ұлттық мәдениет пен өнер негізінде жан-жақты тәрбие беру сұлулыққа, тазалыққа үйрету, эстетикалық талғамын қалыптастыру, адамзат қоғамында бұрын-соңды жасалған мәдени мұраны жүйелі меңгеруге, жалпы әсемдік рухани құнды игіліктерді бағалай білуге тәрбиелеу” деп атап көрсетілген.

Көркем еңбек пәнін оқытуда еңбек студия алғышарттарын үйрету арқылы оқушыны жеке тұлға ретінде тәрбиелеу мақсаты көзделеді. Еңбек тәрбиесі барлық тәрбиенің қайнар көзі: тамақ пісіру, киімді пішу, тігу, тоқу, қолөнер шеберлігін дамыту арқылы ұрпақты адамгершілік рухында тәрбиелей аламыз.

Көркем еңбек сабақтарында оқушылар жан-жақты

дүниетанымын қалыптастыра отырып, болашақта өндіріске қажетті мамандық алып шығады, қолөнер түрлерін үйреніп, ұқыпты, әдепті, шебер ұрпақ тәрбиеленеді. Мектеп оқушыларына көркем еңбек пәніне деген қызығушылығын ояту, баулу қашанда кезек күттірмейтін міндеттер болып табылады. Көркем еңбек пәні баланың өз ортасының әлемді түсінуге, эстетикалық талғамның дұрыс қалыптасуына жол көрсететін алғашқы білім. Ол адамның ой-парасатын өсіреді, танымын кеңейтеді, ізгілікке, әсемдікке үйретеді. Өмірде кездесетін келеңсіз құбылыстармен күресуге тәрбиелеп, халқына, еліне, жеріне деген сүйспеншілікке баулиды. Өнер қамқорлықты, жауапкершілікті, жанашырлықпен қарауды қажет ететіні белгілі.

Рухани байлықты дамытуда және көркемдік білім

берудің құнарлығын арттыруда, балалардың эстетикалық талғамын, шеберлігін қалыптастыруда технология пәнін теориялық-практикалық тұрғыда қарастыру қажеттілігі туындап отыр. Осыған орай, қазақ халқының қолөнерін дәріптеу, оған мектеп оқушыларын баулу, шеберлігін дамытудың маңызы ерекше.

Халқымыздың дәстүрлі қолөнері ұлттық шығармашылықтың ең жоғары формасы болып табылады. Қолөнер – қол еңбегі. Ол адам баласын еңбектенуге тәрбиелейді.

Қолөнер ата-бабамыздың ұшқыр қиялынан шыққан, үлкен даналық ойынан, қажеттілігінен туындаған өнер туындысы.

Қолөнер – атадан бабаға мирас болып келе жатқан асыл мұра.

Қазақ халқының шеберлігі, өнер еңбек барысында туды және тұрмыс-тіршілігінде қолданылатын өнермен тығыз байланысты болады. Қолөнер халық өмірімен, тұрмысымен бірге жетіліп, біте қайнасып келе жатыр. Сан алуан түрлі шеберлердің бұйымдары, әсемдігі, өрнегі, тұрмысқа сән берумен, адамдарға рухани ләззат әкелген. Сабаққа үлкен жауапкершілікпен қарап, жаңа технологияларды қолданып, түрлендіре өткізу пәннің маңыздылығын арттырады. Сабақтан соң мұғалім өзіне есеп беріп отыру қажет: мақсатқа жеттім бе, нені ескермедім, артық кеткен жерін, оны түзету шараларын ойластыру, келесі сабаққа толықтыру тағы басқа сияқты мәселелерді үнемі есте ұстаған жөн.

Сапалы білім беруде білім, білік және тәрбие бір деңгейде тұру керек. Әр баланың ерекшелігін ескеріп, тақырыпты өмірмен байланыстырып, әр оқушыға бағыт беру де маңызды. Сонда біздің пәнге деген оқушылардың қызығушылығы артады.

Әрбір технология өзіндік әдіс-тәсілдермен ерекшеленеді. Әдіс-тәсілдерді мұғалім ізденіс арқылы оқушы қабілетіне, қабылдау деңгейіне қарай іріктеп, қолданады. Тиімді, пайдалыларын жетілдіре түседі.

Сабақтарда кеңінен пайдаланып, нәтижесі жемісті

болып жүрген жаңа технология элементтерінің бірнешеуіне тоқталып өтейін:

- тірек-сызбалар
- ойын элементтері
- нұсқау карталар

Жалпы жоғарыда айтылған әдістерді орындау барысындағы оқушы іс-әрекетіне тоқталсақ:

- мақсат қоюға үйренеді;
- әр нәрсеге көз қарасы қалыптасады;
- бұрынғы білетіндерін салыстырады;
- бірігіп жұмыс жасайды;
- бір-бірімен тіл табысады, келісімге келуді үйренеді;
- қорытынды жасайды

Бұл әдістерді сабақта пайдалана отырып, өткізу барысында мынандай қорытындыға келуге болады:

- оқушы мен мұғалімнің кең дәрежеде сыйласуына;
- оқушыларға өз пікірін айта білуіне;
- оқыту процесіне барлық оқушыларды қамту;
- шығармашылық қабілеттерін ашуға жағдай жасайды.

Көркем еңбек сабағын ұйымдастыру мұғалімнің әдістемелік шеберлігін аса қажет етеді. Мұғалім еңбекке баулу сабағының баланы табандылыққа тәрбиелеуден басқа «пәндік» сабақтардан гөрі біраз артықшылығы бар екенін үнемі естен шығармауы керек.

Әр баланың бойында бар шығармашылық қабілетті оятуға, еңбекшілдікке, ұлттық мәдениетті қастерлей білуге, алғашқы шығармашылық қадамын жасап, өмірлік азық болуы мүмкін өнер жолын көрсетуді шамашарқымызша жүзеге асыруға талпынамыз. Әлбетте, бұл мақсатты жүзеге асыруға жалғыз ұстаздың шамасы жетпейді. Егер алдымызға осы мақсатты қойып, оны іске асыруға күш салсақ, одан біздің балаларымыздың ұтары даусыз.

Қорыта айтқанда, Тәуелсіз еліміз әлемдік өркениетке ұрпағымыз арқылы танылмақ. Әлем сахнасында рухы күшті, дені сау, білімді, өз ұлтын, тілін, тарихын құрметтейтін ұрпақ шығару – біздің парызымыз!

Үздік сабақ

«ҰЛПАН» РОМАНЫ

**ӘШЕН Алтынай Уәлиханқызы,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның қазақ тілі
мен әдебиеті пәні мұғалімі. Педагог-сарапшы
Түркістан облысы, Отырар ауданы**

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
Сабақтың мақсаттары	Барлығы: көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерге мінездеме береді, автор стиліне сүйене отырып, шығарма жазады. Көпшілігі: шығарманың идеясы бойынша кейіпкерлерді анықтап, автор стиліне сай өлең шығарады. Кейбірі: көркем шығарманың идеясы бойынша, кейіпкерлерді анықтап, автор стиліне сай шығармашылық жұмыс жасайды
Бағалау критерийлері	- көркем шығарманың идеясын анықтап, кейіпкерлерге мінездеме береді. - автор стиліне сүйене отырып, шығарма жазады

Ойлау дағдылары деңгейлері		Білу, түсіну, қолдану																						
Жоспар																								
Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар																				
Сабақтың басы 2 минут	1. Ұйымдастыру кезеңі Оқушылармен сәлемдесемін, түгелдеймін 1. Психологиялық ахуал қалыптастыру. «Жүректі тазарту» Оқушыларға таза паракшалар таратылады. Оған дәл қазіргі кездегі бойындағы кірбінді, ренішті, қолайсыз көңіл-күйді жазу ұсынылады. Жазып болған соң қоқыс жәшігіне тастайды. Осылайша барлық жағымсыз көңіл күйден арылып, тазарған жүрекпен, көтеріңкі көңіл-күймен сабақ бастаймын.	Оқушылар түгенделіп, назары сабаққа аударылады. Оқушылар таза паракқа бойындағы кірбінді, ренішті жазады. Барлық жағымсыз көңіл күйден арылып, тазарған жүрекпен, көтеріңкі көңіл-күймен сабақты бастайды.	Мадақтау сөздер айту (Жарайсың, өте жақсы, жақсы) ҚБ Бірін – бірі бағалау 	9-сынып «Қазақ әдебиеті» оқулығы «Арман-ПВ» баспасы 2019ж																				
3 минут	2. «Ойқозғау» әдісі Өткен сабақты еске түсіру мақсатында ой қозғау сұрақтары. 1. Роман не себепті «Ұлпан» деп аталған? 2. Жазушының «Менің Джокондам – Ұлпан» деген сөздерінің астарында не жатыр деп ойлайсыңдар? 3. Романдағы бас кейіпкер арқылы қазақ әйелдерінің бейнесі қалай көрінеді? Жаңа сабаққа кіріспе. «Зерделі сұрақ, ұтымды жауап» әдісі арқылы сұрақтарға жауап беріңдер.	Оқушылар сұрақтарға жауап беріп, өз ойларын айтады.																						
2 минут	1. Шығарманың идеясы не? 2. «Ұлпан» романында қазақ өмірінің қандай оқиғалары қамтылған? 3. Ұлпан бойындағы қасиеттер қазіргі таңда қыздардың бойынан табыла ма? Оқушылар сұрақтарға жауап беріп, өзара ұжымдық талқылау жасағаннан кейін мұғалім оқушыларға сабақтың тақырыбы мен мақсатымен таныстырады.																							
Сабақтың ортасы 20 минут	1-тапсырма Жұптық жұмыс «Концептуалдық кесте». Көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді анықтап, мінездеме бере отырып, бағалаңыз	Кейіпкерлерге мінездеме беріп, іс-әрекетін анықтайды, өзіндік баға береді. Берілген үзінді бойынша автор стиліне сүйене отырып, шағын әңгіме жазады	Дескриптор: 1. Автор берген портреттік мінездемені жазады-1 балл 2. Кейіпкерлердің іс-әрекетін анықтайды -1 балл 3. Кейіпкерге өзіндік баға береді-2 балл	F. Мүсірепов «Ұлпан» романы Концептуалды кесте																				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Кейіпкерлер</th> <th>Автор берген портреттік мінездеме</th> <th>Кейіпкердің іс-әрекеті</th> <th>Идеяны ашудағы кейіпкерге өзіндік баға беру</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ұлпан</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Есней</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Мүсіреп</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Торсан</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Кейіпкерлер	Автор берген портреттік мінездеме	Кейіпкердің іс-әрекеті	Идеяны ашудағы кейіпкерге өзіндік баға беру	Ұлпан				Есней				Мүсіреп				Торсан						
Кейіпкерлер	Автор берген портреттік мінездеме	Кейіпкердің іс-әрекеті	Идеяны ашудағы кейіпкерге өзіндік баға беру																					
Ұлпан																								
Есней																								
Мүсіреп																								
Торсан																								
	2-тапсырма Жеке жұмыс. Шығармашылық жұмыс Шығарманың өздеріне ұнаған тұсын басшылыққа ала отырып, автор стиліне сүйене отырып, шағын әңгіме жазыңдар. Ақнарым, сен мені адам қыла бастадың, – деді аттанарда. – Жок, Есней, сен көлеңке күндік жерге түсетін бәйтерексің. Мен сенің саяңда шырылдаған бозторғаймын. Менің құдайдан бірінші тілегім сенің амандығың! – деді Ұлпан. – Сенсіз мен кім болар едім? ... Бекіту тапсырмасы «Дұрыс – бұрыс» тужырымдар кестесі	Кейіпкерлердің сөзін бұрыс, дұрыс екенін анықтайды.	КБ Өзара бағалау																					
10 минут	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Кейіпкерлер</th> <th>Кімнің сөзі?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ұлпан</td> <td>-Есней екеуіміздің аразымызда ең кемі қырық жылдық айырма бар. Осыны ойладың ба?</td> </tr> <tr> <td>Торсан</td> <td>Бұдан он жыл бұрын жер астындағының дыбысы елден бұрын маған жетуші еді, Артықбай батырға ұрынып қалғаным қарғая бастағаным-ау!</td> </tr> </tbody> </table>	Кейіпкерлер	Кімнің сөзі?	Ұлпан	-Есней екеуіміздің аразымызда ең кемі қырық жылдық айырма бар. Осыны ойладың ба?	Торсан	Бұдан он жыл бұрын жер астындағының дыбысы елден бұрын маған жетуші еді, Артықбай батырға ұрынып қалғаным қарғая бастағаным-ау!		Дескриптор: 1. Автор стиліне сүйенеді-1 балл 2. Өз ойын нақты білдіреді-1 балл 3. Шығармашылық жұмыс жазады-1 балл	https://ege.kz/article/23647-ulpan														
Кейіпкерлер	Кімнің сөзі?																							
Ұлпан	-Есней екеуіміздің аразымызда ең кемі қырық жылдық айырма бар. Осыны ойладың ба?																							
Торсан	Бұдан он жыл бұрын жер астындағының дыбысы елден бұрын маған жетуші еді, Артықбай батырға ұрынып қалғаным қарғая бастағаным-ау!																							
			КБ Өзара бағалау 	дәптер https://massaget.kz/blogs/13943																				

Сабақтың соңы	Есеней	— Аға сұлтан пірім-ау! Айтпап па едім? Қысқа қарай жылқы баласына бұдан артық жер болмайды. Иесіз жатқан жер! Бір қыс жайладың — болды, аға сұлтанның шұбары атанады да, баланның баласына дейін кете барады! — деді.		Оқушылар бүгінгі сабақтан білгендерін, ой түйгендерін, ұсынысын айта отырып, сабаққа кері байланыс береді.	Дескриптор: Кейіпкерлердің сөзін дұрыс, бұрысын табады- 3 балл ҚБ Мадақтау сөздер арқылы бағалау (Жарайсың! Тамаша! Керемет!) Мұғалім оқушыларды 1-10 баллдық жүйе бойынша оқушылардың сабаққа қатысу белсенділігі бойынша бағалайды.
	5 минут	Аңшы Мүсіреп	— Жоқ, апа... Мұрагерлік дегенге шек қойылу керек. Беретініңізді біржола беріп, біржола құтылыңыз. Өмір бойы мұрагер болып, өмір бойы көңілі ұнатқанды шетінен жетелеп әкете берсе, бір күн тыныш ұйықтай алмайтын болмаймыз ба?! Мен осы үйдің иесімін бе, болмаса шын-ақ күшік-күйеумін бе?		
	3 минут	Біжікен	Мен неге жалғыз болып тудым екен апа? Менде аға да жоқ, іні де жоқ, сіңлі де жоқ. Көп қыздардың ағалары да бар, іні-сіңлілері де бар. Менде бір өзіңнен басқа ешкім жоқ.		
Үйге тапсырма	Кері байланыс «Квадрат»				
	Менің сабақтан күткенім.....		Менің сабақтан алғаным.....		
	Бүгінгі сабақтан алған мәліметті мен өмірдеколдана аламын		Маған әлі де қажет.....		
«Егер мен ақын болсам...» тақырыбында эссе жазу					

ХИМИЯ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ

**ЖАҚЫПБЕК Фаридә Әсенқызы,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның
химия-биология пәндерінің мұғалімі,
Түркістан облысы, Отырар ауданы**

«Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты елбасының Қазақстан халқына Жолдауында мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту бойынша бес жылдық ұлттық жоспарды қабылдау жөнінде нақты міндет қойды. Ұлттық жоспардың мақсаты — Қазақстанда білім сапасын жетілдірудегі, оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі атқарылатын іс-шаралардың жүйелілігі мен тұтастығын қамтамасыз ету. Еліміз үшін маңызды болып табылатын аталған стратегиялық міндетті шешу жағдайында тұлғаның ең басты функционалдық сапалары белсенділік, шығармашыл тұрғыда ойлауға және шешім қабылдауға, кәсіби жолын таңдай алуға қабілеттілік, өмір бойы білім алуға дайын тұруы болып табылады. Бұл функционалдық дағдылар мектеп қабырғасында қалыптасады.

Функционалдық сауаттылығы дегеніміз – адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына

қарамай ілесіп отыруы, адамның мамандығына, жасына қарамай үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Ал креативті/ шығармашылық ойлау - жаңа білімнің инновациялық идеялардың пайда болуының негізі. Шығармашылық ойлау қабілеті білім мен тәжірибеге негізделген және мақсатты түрде қалыптастырудың пәні бола алады.

Ондағы басты мақсат – жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткерлік, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның әлемде әлеуметтік бейімделуі болып табылады. Функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының

өлшемі. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда функционалды сапаттылық және креативті ойлау жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады.

Қоршаған әлемде және табиғатта болып жатқан құбылыстарды түсіну, салыстыру, талдау, жіктеу, жүйелеу, жалпылау білік, жаңашыл, әдеттен тыс, тиімді, нәтижелі, оғайлы шешімдер және шабыттандыратын, таңғажайып, ерекше дағдыларын меңгерту мақсаттары көзделгенде ғана оқушылардың функционалды сапаттылығын және креативті ойлауын арттыру үшін академиялық білім беріп қана қоймай, сын тұрғысынан ойлау, білімін күнделікті өмірде, шынайы жағдайларда пайдалана білу, проблеманы шешу, ғылыми-зерттеу дағдыларын, қарым-қатынас дағдыларын дамыту керек. Сабақтың мақсаттарына жету үшін тілдік дағдыларының төрт түрін түрлі комбинацияда оқылым, тыңдалым, айтылым, жазылым қолдана білу керек. Ол үшін мына мәселелерге үнемі көңіл бөлу керек:

Оқушыларға тапсырмаларды 6 деңгейлі «Блум таксономиясы» негізінде құрып, ондағы білу, түсіну, қолданудан гөрі жинақтау, талдау, бағалауға мән беру.

Стандарт талаптарына сай берілген тапсырмаларды орындаумен қатар оқушының өмірде қолдана алатындай тапсырмалар құрастыруға көңіл бөлу.

- Оқушының логикалық ойлауын, сыни тұрғыдан ойын жеткізуді жүзеге асыру үшін, білім беруде сабақтың құрылымын өзгерту, яғни оқытудың белсенді стратегияларын қолдану, оқушының сабаққа деген ынтасын арттыру үшін әр 10 мин сайын жағдаятты өзгертіп отыру.

- Оқушыға тапсырма берген кезде оның алгоритмдерін алдын-ала ескерту.

- Тапсырманы зейін қойып, орындауға және эксперименттік есептер, зертханалық шағын зерттеу жұмыстарын орындата отырып, өзінің орындаған жұмысының дұрыстығына көз жеткізу, өзін-өзі бағалауға үйрету.

Осындай іс-әрекеттерді орындаған жағдайда оқушыға жоғары деңгейде білімін қалыптастыруға жол ашылады. Пәнді интеллектуалдық және шығармашылық тұрғыда түсініп меңгеруде қазіргі таңдағы оқыту технологияларының стратегияларын пайдалану тиімді болып келеді. «Миға шабуыл» стратегиясы, «Топтастыру» стратегиясы, «Дана химиктер» стратегиясы, «Мозаика» стратегиясы т.б. Мақсаты: Жалпы мәселені жұпта, топта, ұжымда талқылау. Бұл стратегиялар мазмұнды жоғары табыспен меңгеру, оқығанды есте сақтау үшін тиімді. Оқушының оқуға деген қызығушылығы артады, ұжымда жақсы қарым-қатынас қалыптасады, саналы тәртіп орнайды, өз бетінше ойлауға, ізденуге, нәтижеге жетуге дағдыланады. Сондай-ақ оқушылардың оқу материалын тек жаттап қана алмай, оның мән-мағынасын терең түсінуін қамтамасыз ету міндетті боп саналады. Мектеп оқушыларының функционалды сапаттылығын және креативті ойлауын қалыптастыруда қатысымдық, рөлдік ойын, дара тұлғаға бағдарланған оқыту және сұрақ-жауап әдістері арқылы жүзеге асатын жағдаяттық тапсырмалар, рөлдік ойындар, сұхбаттық тапсырмалар, құзыреттіліктерді қалыптастыратын тапсырмалар арқылы кешенді жүргізудің тиімділігі жоғары болады. Мұғалім ретінде, жаңа стратегияларды химия сабағында қолдану барысында оқушының өз бетімен білім алып,

алған білімді іс жүзінде дәлелдей алатын және «үндемейтін», «енжар» оқушының қызығушылығын оятып, оны «сөйлетуге» болатындығын өз тәжірибемнен байқадым. 8-сыныпта химия пәнінен СТО (сын тұрғысынан ойлау) технологиясының әдістерін қолданып, бірнеше сабақтар өткіздім. Онда «Идеал» әдісі, «Попс формуласы», «Донстон ұшбұрышы», «Цицерон алгоритмі» әдісі, «Тірек конспекті» әдісі, «Индуктор» әдісі, топтастыру әдістерін қолдандым және жеке, топтық, рөлдік ойын жұмыстар жүргізілді. Үй тапсырмасын «Кім жылдам?», «СМС» ойыны түрінде ұйымдастырып, қай топта ұпай саны аз, сол жеңіледі. Сабақты жарыс түрінде ұйымдастырып жауап бермей қалған оқушыны қалдырмай, қайта оның есебін алып, оны сол бала үшін топтың артта қалғанын түйсігіне жаймен жеткізсе, ол оқушы да басқа оқушылардан қалмай жауап беруге тырысатынын және оған топтағы басқа оқушылар міндетті түрде көмектесетініне көз жеткіздім. Сол сияқты инновациялық технологиялардың Word wall, Learning Apps, Jamboard, Google disk, және Phet коларада әдіс - тәсілдерін 9-11-сыныптарда да пайдаланып, жақсы нәтижелерге жетіп жүрмін. Жоғары сыныптар үшін көбіне ЖИГСО стратегиясын қолданамын. ЖИГСО стратегиясын қолдануда мәтіннің көлемі үлкен, күрделі, ғылыми тұрғыда болуы керек. Себебі, қарапайым мәтін болса, оқушылар тәжірибелі топсыз-ақ өздері оқып, тіпті жаттап алып айтып береді. Қандай технологияны пайдаланған кезде де оқушының белсенділігі мақсатқа ұмтылуы, ақпаратты өзі іздеп табуы, шапшаңдығы мен еркіндігі, шығармашылығы, көңіл күйдің көтеріңкі болуы қамтамасыз етіледі. Сонымен бірге, оқыта үйрету ойындары оқушыларға білімдерін тереңдетуге, толықтыруға, бекітуге, алған білімдерін өмірде қолдана білуге, ақпарат көздерімен өздіктерінен жұмыс істеуге, ізденуге, әртүрлі жағдайларда дұрыс шешім қабылдауға, қиындықтан алып шығатын жол таңдауға, өмірде өзін бағалай білуге үйретеді.

1 – тапсырма.

Үлкен (Big-C) және кіш (Little-c) креативтілікке жіктеу

Бір нәрсені құрастырудың алғышарттарын құрастыру, хабарламаны дайындау, жобаны әзірлеу, шегенің көмегімен есіктің тұтқасын бекіту, дәлелді жауапты таңдау және жауап беру, жаһандық шешімді дәлелдеу, кестенің жоғалған элементтерін толтыру, ең көп таралған элементті - жер қыртысының металын атау және сипаттау, кино сценарийін әзірлеу, химиялық зертханалық жұмыс жоспарын құру, іс-шараны ұйымдастыру, алғашқы көмек көрсету кезінде дұрыс әрекеттерді анықтау, далалық сабақтардың жоспарын әзірлеу, химиялық теңдеулерді теңестіру және өлең шығару.

2 – тапсырма.

Адамдар ауаны тазарту үшін не істей алатыны туралы 3 идеяны ұсыныңыз. Идеялар барынша алуан түрлі боуы тиіс. Идеяларды нақты сипаттаңыз.

Кез келген адам орындай алатын іс – әрекеттің түрлерін қамтуға тырысыңыз.

Жаңа заман талаптарына сай сабақта өзгеріп, жаңарып отырса, жеткіншектерге оның әсері мен ықпалы болады. Олардың эмоциялық сезім-түйсіктеріне әсер ете білген ізденістердің пайдасы өте көп. Ақыл-парасаттан гөрі сезім-түйсігі ұшқыр балаларға көп жағдайда бағдарламалық тақырыптарды тосын тәсілдер арқылы

түсіндіру пайдалы. Жаңа педагогикалық технологияларды енгізу – оқыту үрдісінің тиімділігін арттырып қана қоймайды, басқа да көптеген мәселелерді шешеді. Оқушы мемлекеттік стандартты ғана алып қоймайды, өз қабілетіне қарай таңдау, әрі қарай білімін дамытуға мүмкіндігі болады.

Жаңа педагогикалық технологияны пайдалану оқушылардың сабаққа деген белсенділігін, қызығушылығын, танымдық, креативті ойлау қабілеттерін арттырудың, яғни функционалдық сауаттылықтарын дамытудың бірден-бір көзі. Сонымен, жаңа педагогикалық технологияның әдістерін тиімді

пайдалану арқылы «Білімді адам» парадигмасын, «Өзін-өзі дамытатын және әрекетшіл адам» парадигмасына өзгертуге болады. Осы орайда ұлы ұстаз Абайдың: «Адам ата-анадан туғанда есті болып тумайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе, дүниедегі жақсы, жаманды таниды-дағы, сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады» деген дана сөздерінен адам табиғатының, болмысы мен танымының қалыптасуының өзі осы ізбен жүретінін байқауға болады. Егер оқу үдерісі, балаларға білім, білік, дағдыларды игерту осы ұстанымға негізделсе, нәтижелі болатыны анық деп ойлаймын.

МЕТОД ДРАМАТИЗАЦИИ КАК ОДИН ИЗ ФАКТОРОВ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА УРОКАХ

*ЖІГІТБАЙ Гүлсім Елеусізқызы,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның
орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы*

В последнее время казахстанская система образования претерпевает постоянные изменения, связанные с бурным развитием информации. Совершенствование процесса обучения неуклонно приводит каждого педагога к пониманию того, что необходимо искать такие педагогические методы и технологии, которые бы смогли вызвать интерес нынешних школьников и мотивировать их на изучение предметов.

Когда мы готовимся к уроку, в нашем воображении всегда рисуется такая картина: дети с легкостью извлекают информацию, они выполняют тренировочные задания упражнения, они работают в группах, в парах говорят, говорят - вот такие уроки называю волшебные. Я думаю, что все учителя прекрасно меня понимают, какое это счастье, когда все так прекрасно складывается, но, к сожалению, иногда случается следующее: на уроке сидит мальчик Алихан, который не слушает, а рядом сидит Никита, который смотрит в окно, а девочка-Айжан что-то рисует в блокноте. Какая же педагогическая проблема здесь возникает? Иногда учителю не получается вовлечь Вову, Никиту, Настю в образовательный процесс. Таким образом, действия остаются на образовательной обочине, поэтому задача учителя не только научить, но заинтересовать обучающихся, сделать так, чтобы детям нравилось то, что они делают.

Я в своей практике использовала различные современные образовательные технологии: ИКТ, проектная деятельность, интеграция, игровая технология и многие другие. Но лично в моей работе с детьми наиболее интересным и эффективным

выступает метод драматизации, причем не только на уроках литературы, но на уроках русского языка.

Драматизация действительно, действенный вид работы на уроках литературного чтения, русского языка, так как разнообразит, углубляет и оживляет урок, призывая к творческой активности всех детей без исключения. Такая активность всегда зиждется на эмоциональном подъеме, искреннем чувствовании и полном понимании искусства, а раз эти моменты имеют место, то уместно говорить и о наличии способности воспринимать реальные жизненные явления через призму приобретенных и развившихся чувств ребенка, задействованного в процессе «живого» урока.

Используя этот прием, мы добиваемся сразу нескольких целей:

- побуждаем интерес к предмету,
- воспитываем эстетический вкус,
- повышаем культурный уровень.
- развиваем навыки общения,

уменьшаем страх перед публичными выступлениями,

увеличиваем словарный запас.

Помогаю лучше понять идейное содержание произведения, глубже погрузиться в ткань повествования. В своей работе я использую разнообразные формы подобных занятий, в первую очередь, ролевое чтение текста. Оно занимает лишь часть урока, но требует предварительной подготовки, чаще всего применяю его при изучении басен или небольших рассказов, содержащих объемные диалоги. Очень удачная форма была реализована при изучении

рассказов, например, Василия Макаровича Шукшина, рассказ «Микроскоп», Антона Павловича Чехова «Хамелеон» в более раннем возрасте. В старших классах дети с удовольствием читают по ролям яркие сцены из комедии Николая Васильевича Гоголя «Ревизор».

Пантомима очень интересная инсценировка произведения мимикой и жестами. Опять же, это идея у меня возникла на одной из школьных перемен, когда учащиеся пригласили меня поиграть игру с ними всем известную крокодил. Так же горели глаза ребят в процессе игры, я подумала, а почему бы не реализовать эту форму на своих уроках. Так знакомясь с главой из романа Льва Николаевича Толстого «Война и мир», описывающий поведение Наполеона, ожидающего ключи от Москвы, ребята изображают, как меняется поведение полководца, предварительно угадав, кто и кого изображает выступающий. И это помогает лучше понять текст обратить внимание на деталь.

Очень интересным приемом на своих уроках считаю, прием «ожившие картины» или как я обычно называю «оживший портрет». Его удобно использовать, изучая финальные сцены произведений, либо кульминационные эпизоды. Здесь особо большой простор для проявления фантазии у детей дает, например, финал комедии Николая Васильевича Гоголя «Ревизор» или последний акт в пьесе Дениса Ивановича Фонвизина «Недоросль». Вот тут уж поверхностным чтением текста в кратком изложении, чем часто грешат, современные старшеклассники не обойдешься. Придется не без интереса, особенно внимательно перечитать страницы произведения, обратиться к авторским ремаркам, описаниям, чтобы создать живую картину. Живая галерея на моем уроке была очень интересно и эффективно реализована буквально недавно: при изучении произведения Николая Васильевича Гоголя «Мертвые души». Ребята разделились на специальные творческие группы, которым было задано опережающее задание создать живой портрет одного из пяти помещиков, представленных в произведении Николая Васильевича Гоголя. Для этого, конечно, потребовалось детального и внимательного изучения художественного произведения достаточно большого объема, а специфика психологии современных детей восприятие информации кратко и лаконично в простых формах, но удачно созданная атмосфера, здоровая интеллектуальная конкуренция позволила увидеть интерес ребят при выполнении этого задания. Реакция учеников было очень живая. Постановка мини спектакля отдельного эпизода или целого художественного произведения, безусловно, требует более кропотливой работы. Задание можно дать перед началом изучения произведения, а проводить урок с инсценировками на заключительном этапе. Как же подготовиться? Подобные уроки требуют вдумчивой и планомерной работы. Подготовительный этап включает в себя чтение, анализ текста. С маленькими следует знакомиться с произведениями на уроке, а старшеклассники справятся с заданием самостоятельно: репетиционный период от работ к интонации, выразительности мимики, обдумывание

костюмов или декорации тоже занимают достаточно определенное количество времени. Кстати, попутно с этим приемом на уроках мы включаем такой момент, кому принадлежит вещь или бюро находок. Я демонстрирую на уроке перед ребятами какую-либо деталь это может быть например, чепчик Коробочки, или перчатка или какой-то элемент. Ребята определяют по этому предмету, кому принадлежит вещь, называют персонажа или в каком эпизоде об этой вещи сказано. Презентация- последний просмотр предоставления учителю перед выступлением в классе, то есть я сначала проверяю, слушаю ученика, прежде перед тем как он выступит в классе перед аудиторией. В конце урока литературы с элементами драматизации полезно провести рефлексию, то есть обсуждение полученного результата. До этого можно попросить ребят ответить на вопросы, что я сумел, что я в себе преодолел, что я в себе открыл, чем я заинтересовался, чем я порадовал себя, чем порадовал одноклассников или учителя и так далее. Чтобы добиться ожидаемого эффекта, необходимо учитывать несколько важных моментов не стоит, конечно же, использовать этот прием чаще одного-двух уроков в месяц, так как это требует времени для подготовки. Для театрализованных постановок лучше подбирать тексты небольшого объема, отдавать предпочтение текстам, вызывающим интерес, возможно даже затруднение у учащихся, учитывать возрастные особенности детей.

Итак, что я сама увидела в ходе реализации этого метода в своей педагогической практике и каких результатов удалось добиться, удалось максимально активизировать каждого ученика в классе, повысить уровень мотивации обучающихся. Я приятно удивилась, как много нераскрытых творческих способностей удалось увидеть, сколько грани таланта блеснули при сотрудничестве с ребятами, педагогами, которые тоже включались в нашу работу, перенимая этот опыт. Учащимся удалось побороть многие свои комплексы, страх публичного выступления, неуверенность в себе, замкнутость.

Активность и желание идти на мои уроки с большим интересом-вот важнейшее из достигнутых целей.

Как говорил древнегреческий философ Петрарка «ученик-это не сосуд, который нужно наполнить, а факел, который надо зажечь». А зажечь факел может лишь тот, кто сам горит. Я пытаюсь зажечь интерес в сердцах своих учеников и сама многому учусь вместе с ними.

ТОҚЫМА МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ КЛАССИФИКАЦИЯСЫ МЕН СИПАТТАМАЛАРЫ. МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ҚАСИЕТТЕРІН ЗЕРТТЕРУ

**КУРМАНБАЕВА Сауле Мекембаевна,
Ш.Қалдаяқов атындағы
мектеп-гимназияның көркем еңбек пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы**

Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты	5.1.6.3-Тоқыма материалдары мен бұйымдарының классификациясын, құрамы мен қарапайым тоқылу әдісін сипаттау және білу.
Сабақтың мақсаты:	Барлық оқушылар үшін: Мата өндірісінің кезеңдерін өрім түрлерін анықтай алады. Оқушылардың басым бөлігі: Технологиялық, сыни тұрғыда ойлау дағдыларын дамыта алады; Кейбір оқушылар: Тоқыма материалдардың, сыртқы сипаттарын қасиеттерін анықтай алады.

Сабақтың барысы:

Сабақ кезеңі/ Уақыты	Педагогтің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы Қызығушылықты ояту. 3 мин.	(Ұ). Ұйымдастыру кезеңі: 1. Білім алушылармен амандасу, түгелдеу. 2. Білім алушылардың сабаққа дайындығын тексеру. 3. Психологиялық сәт «Бір тілек» әдісі. Білім алушылар бір-біріне жақсы тілек тілеп, сыныпта жақсы ахуал қалыптастырады.			Оқулық, жұмыс дәптерлері т.б.
Жаңа сабаққа кіріспе минут	1. Тақырып мазмұнын ашу мақсатында төмендегідей зеделу сұрақтар қойылады: Білім алушыларға маталар коллекциясын қарастыруды ұсыну (15*15 см кесінділері). –Қандай маталар Сіздерге белгілі? –Киімді тігу үшін матаның қандай түрі және оның тағайындалуын қандай белгілері арқылы білуге болады? Жаңа материалды зеттеу. Матаны тоқыма фабрикаларда иірілген жіптен жасайды. Иірілген жіпті жасау үшін шикізаты талшық болып табылады. Матаның сипаты және сапасы оны жасайтын талшыққа, яғни, шығатын шикізатына байланысты болады. Мұғалім сабақтың тақырыбы мен мақсаттарын түсіндіреді. 1- тапсырма «Талқылау әдісі» арқылы тоқыма материалдарының классификациясы мен сипаттамаларын талқылайды (сабақты оқулық бойынша түсіндіреді). Қайшымен жұмыс істегенде техника қауіпсіздік ережесіне көңіл бөлу.	Кім жылдам әдісі арқылы оқушылар слайдта көрсетілген суретке қарап сұрақтарға жауап береді. Білім алушылар оқулыққа назар аударады.	Саралау: Бұл жерде саралаудың «Диалог және қолдау көрсету» тәсілі көрінеді. Дұрыс мағынада жауап беруге бағыттау мақсатында кейбір оқушыларға ашық сұрақтар, ал кейбір көмек қажет ететін оқушыларға жетелеуші сұрақтар қойылады. ҚБ Оқушылар стикерлер жабыстыру арқылы бағаланады. Керемет Жақсы Талпын Дескриптор: Білім тоқыма материалдарының классификациясы мен сипаттамалары түрлерін біледі.	Оқулық Слайд Оқулық, жұмыс дәптерлері т.б.. Слайд

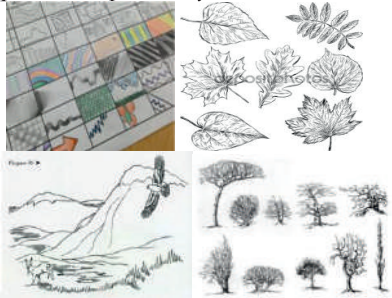

<p>Сабақтың ортасы Мағынаны ашу. 10 мин.</p>	<p>№2-тапсырма: «Галерея» әдісі Өткен сабақты түсіндіру. Оқушыларға суреттер көрсетіледі. <i>Суреттер көрсетіліп болған соң оқушыларға төмендегіше сұрақтар қойылады. Сабақтың тақырыбын ашу мақсатында сұрақтар қойылады.</i></p>	<p>Оқушылар жаңа тақырыпты анықтау барысында өз ойларын білдіреді.</p>	<p>Дескриптор: Оқулық және қосымша ақпараттарды ізденіп қолданады. ҚБ Оқушылар стикерлер жабыстыру арқылы бағаланады. Керемет Жаксы Талпын</p>	<p>Оқулық, жұмыс дәптерлері, т.б. АКТ</p>
 <p>12 мин</p>	<p>№3-тапсырма: Практикалық жұмыс Матаны дайындау технологиясы- иіретін фабрикаларға талшықтардың түсуінен дайын болған өнімді қаптауға дейін үш негізгі кезеңдерге бөлуге болады: -ііру -тоқу -әрлеу. Саралау тапсырмалары: Қабілеті жоғары оқушыларға «Қарқын тәсілі арқылы. Талшықтардың түрлерін біледі.Қолдауды қажет ететін оқушылар. Матаның қандай жіптерден құрайтынын атай алады.</p>	<p>1.Білім алушылар дизайн және технология түрлерін біледі. 2.Матаның дайыдау техногиясын біледі. 3.Білім алушылар тоқыма жіптерге маталарды таныстыра алады.</p>	<p>Дескриптор: Білім алушылар матаның дайындау технологияларын анықтай алады. ҚБ Оқушылар стикерлер жабыстыру арқылы бағаланады. Керемет Жаксы Талпын</p>	<p>Түрлі- түсті қағаз қайшы, желім т.б.</p>
<p>Сабақтың соңы Ой толғанис. Рефлексия 5 мин.</p> 	<p>Рефлексия «Ұстазға хат» әдісі арқылы оқушылар стикерлерге өтілген сабақ бойынша өз ойларын жазады.</p>	<p>Оқушылар бүгінгі сабақтың мақсаты, тақырыбы бойынша өз ойын жазу арқылы сабаққа қорытынды жасайды.</p>	<p>Мұғалім оқушыларды ҚБ арқылы оқушыларды бағалайды Өте жақсы Жаксы Талпын</p>	<p>«Ұстазға хат»</p>

ПЕЎЗАЖ. ТАБИҒАТПЕН ӨЗАРА ҮЎЛЕСІМДІЛІК. АҰА ПЕРСПЕКТИВАСЫ

МАНАПОВ Сакен Сугирбаевич,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның көркем еңбек пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы

<p>Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)</p>	<p>5.1.1.1 Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) 5.2.1.1 Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану</p>			
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<p>Оқушылар суретшілердің жұмыстарымен танысу арқылы өздерінің туған өлкелерін қағаз бетіне түсіре алады.</p>			
<p>Сабақ барысы</p>				
<p>Сабақ кезеңдері</p>	<p>Педагог іс-әрекеті</p>	<p>Оқушы іс-әрекеті</p>	<p>Бағалау критерийлері</p>	<p>Ресурстар</p>

<p>Сабақтың басы</p>	<p>Сәлемдесу.Түгендеу.Психологиялық ахуал. «Миға шабуыл» әдісі Өткен тақырыпты қайталау. Бұл картинада жалпы не бейнеленген? Бұл картинада табиғаттың қандай күйі бейнеленген? Табиғаттың күйін қалай анықтай алдыңыз? Алдағы бейнелеу жоспарын қандай түстер арқылы табамыз? Алдыңғы жоспардағы заттарды бейнелеудің ерекшеліктері неде?</p>	<p>Суретшілер жұмыстарының көшірмелері И.Айвазовский, И.Шишкин, И.Левитан, А. Куинджи, К.Коровин А.Саврасов, А.Пластов, Жорж Сера, К. моне, Уке Ажиев, М. Кенбаев, К. Бекмағанбетов,Ә. Қастеев, М. Тельжанов,С.Кульбеков, Н. Хлудов, Шарденон Ж.,Анар Абжанов</p>	<p><i>Өзін-өзі бағалау</i> <i>Өзара бағалау</i></p>	<p>оқулық</p>
<p>Сабақтың ортасы</p>	<p>Табиғаттың түрлі көріністері бейнеленген көшірме жұмыстар дайындап оқушылар көзқарасын байыту, сонымен бірге табиғаттың түрлі өзгерістерін талдап, сұрақтарға жауап беруді ұсынып, орындату.</p> <p>ТҚЕ сақтау. Сарамандық жұмыс. Жеке дара. Табиғаттың төрт құбылысын естеріне түсіру қажет.</p> <p>Табиғаттың не үшін дәл осы күйін бейнеледіңіз? Пейзаждағы табиғатты сипаттап беріңіз? Сіздер сәндік материалдарды қалай қолдандыңыздар? Кеңістікті қалай бейнеледіңіздер?</p>	<p>Өз пейзаждарын табиғаттың кез келген күйін пайдалану арқылы орындау.</p> <p>Оқушылар жай қаламмен пейзажды қағаз бетіне орналастырып бояуға дайындап қояды. Жұмысты екінші сабақта жалғастыруы қажет.</p> <p>Оқушылар өздерінің шығармашылық жұмыстарын таныстырып, жұмыста қолданған материалды, техниканы және өз жұмысын бастауға себеп болған суретші туындысын түсіндіреді.</p>	<p>1.Суретшілердің жұмысын біледі. 2.Композициялық заңдылықтарын ұстанады. 3.Қағаз бетіне дұрыс орналастыра алады.</p>	<p>Суретшілер, Қазақстанның табиғаты бейнеленген картиналар / Nature of Kazakhstan https://www.youtube.com/watch?v=DWysE0u_kZ0 https://www.youtube.com/watch?v=YDRPEXG0tJU</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<p>Кері байланыс Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: - нені білдім, нені үйрендім - нені толық түсінбедім - немен жұмысты жалғастыру қажет.</p>			

ОРТА ЖӘНЕ АЛЫС ҚАШЫҚТЫҚ ТЕХНИКАСЫН ҮЙРЕТУ

МАХАНОВ Омар Медетович,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның
дене шынықтыру пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы

Оқу мақсаттары	5.3.2.1. Қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларын орындаумен дайындау аясындағы негізгі компоненттерді білу және түсіну
Сабақ мақсаттары	Іс-әрекет түрлеріне сәйкес дене қыздыру және қалпына келтіру жаттығуларын әзірлеу мен орындау
Бағалау критерийі	Денені қыздыру жаттығуларын орындайды. Жаттығудан кейін денесін қалпына келтіру жаттығуларын орындайды

САБАҚТЫҢ БАРЫСЫ

Сабақтың кезеңдері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Оқу ресурстары
Сабақтың басы 10 минут	Дайындық бөлімі: Оқушыларды қатарға тұрғызу. Сәлемдесу. Рапорт қабылдау. Оқушылардың спорттық киімдеріне назар аудару. Сабақтың тақырыбымен және мақсатымен таныстыру. Бағалау критерийлерін анықтау. Техника қауіпсіздігін ескерту. Бой жазу жаттығуларын орындау. Тыныс жолдарын қалпына келтіру.	Оқушылардың қатарда тұзу тұруын қадағалау. Келмеген оқушылардың себебін анықтау. Оқушылардың сабақтың тақырыбы мен мақсатын мұқият тыңдауын қадағалау. Бой жазу жаттығуларын ережеге сай орындалуын қадағалау.		
Сабақтың ортасы 30 минут	(Ж, Т, К) Оқушылар конустармен шектелген шеңбер бойынша стадионның жүгіру жолымен жүгіре отырып, төрт адамнан тұратын топтарда жұмыс істейді. Әрбір оқушы өзінің артынан жүгіріп келе жатқан оқушыға қарағанда басқа жылдамдықпен жүгіріп, кезекпен топты 20 метр алып жүреді. Ол өзіне дейінгі оқушымен салыстырғанда жылдамырақ немесе баяуырақ жүгіруі мүмкін.	Орта және ұзақ қашықтықтарға жүгіру техникасын, орта және ұзақ қашықтықтарға сапалы жүгірудің негізгі сәттерін түсіндіру және зерттеу		Конустар, ысқырық, секундомер, өлшегіш, конустар
	(ЖЖ, Т, Ф) Оқушылар орта және ұзақ қашықтықтарға жүгіру кезінде қол әрекетін жақсарту барысында жұптарда жұмыс істейді. Алдымен оларға адымдап, жылдам емес қозғалатын қолмен 20 метр жүгіру қажет. Содан кейін олар қолдарын кең серпіп, ұзын, баяу қадамдар жасап-аттап 20 метр жүгіреді. Және соңында олар қолдың жылдам қозғалысы мен үлкен, серіппелі, шынтақта бүгулі қолдар 90 градус алға және артқа қозғалатын қозғалыспен орташа шаманы табуға тырысып, 40 метр арақашықтықты жүгіріп өтеді.	Мұғалім арақашықтық бойынша жүгіру техникасын қадағалауы тиіс. Шағын топтарда өзара бағалау жүргізу: не жақсы шықты, не нашар болды? Тапсырманы орындаудан шаршаған оқушылардың орындалған жүктемеден кейін қалпына келуге уақыт алуын қадағалау.		
	Денені қыздыру жаттығулары мен қашықтыққа жүгіру техникасын орындап, демді қалыпқа келтіру жатығуларын жасаныз. Дескриптор			

	-денені қыздыру жаттығуларын жасайды; -қашықтыққа жүгіргенде қол мен аяқты үйлестіру техникасын орындайды; -жүгіргеннен кейін денесін қалыпқа келтіру жаттығуларын жасайды.		
Сабақтың соны 5 минут	Сабақты қорытындылау: Мақсаты: Қол жеткен нәтижелер туралы ойлану, өзіндік талдау жүргізуге дағдыландыру. Тақырыпты меңгеру деңгейін анықтау. Сипаттама: Оқушылар өз беттерінше сабақтың басында қойылған сұраққа жауап береді. Өткен тақырып туралы кері байланыс беру үшін мұғалім сұрақ қояды, оқушылар ауызша жауап береді. Мұғалім әрекеті: Сұрақ-жауап арқылы кері байланыс жүргізеді. Сабақ басында қойылған сұрағына әр оқушыдан жауап сұрайды. Жақсы нәтижеге қол жеткізген оқушылар мен үздіктерді атайды. Жетілдіру жаттығуларын ұсынады. Оқушының әрекеті: Қиын болған немесе жүзеге асыра алмаған мәселелер бойынша сұрақ қояды. Үздік нәтиже көрсету үшін өзіндік ойлармен бөліседі. Сабақ басындағы мұғалім сұрағына жауап береді.		

ПЛАСТИКАЛЫҚ ПІШІНДЕР ӨНЕРІ. МҮСІН ӨНЕРІ

*ТУЛЕНОВ Ашимхан Тажикүлович,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназияның
көркем еңбек пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы*

Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	5.1.1.1 Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) 5.2.1.1 Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану. 5.3.3.1 Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, колөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) сипаттау.
Сабақтың мақсаты	Оқушылар мүсін өнері және оның түрлері туралы түсініктерін қалыптастырады. Мүсін өнерінің түрлерін ажырата алады, ерекшеліктерін біледі. 3. Мүсіндеуге қажетті материалдармен танысу, олармен жұмыс жасау тәсілдерін үйренеді.

Сабақ барысы				
Сабақ кезеңдері	Педагог іс-әректі	Оқушының іс-әрекеті	бағалау	Дереккөздер
Сабақ басы	Сәлемдесу. Түгендеу. Ой шақыру. Мұғалім оқушыларға оқу мақсаттарын көрсете отырып, бірге содан сабаққа мақсатты анықтауды ұсынады. Мүсін туралы видеоролик •ағаштан жасалған мүсін; •құмнан жасалған мүсін; •металдан жасалған мүсін; •мүсіннің дәстүрлі емес формалары	Алдағы жұмыстарды түсініп, орындау мақсатында оқушылар видеороликтер мен көшірмелерді көреді. Сыныпта 3-6 оқушыға топтастырылады, ұсынылған ақпараттарды оқушыларға таратып, топтарда талқылатып, өздерінің жалпылама ойларын білдіруді ұсыну.	Өзін-өзі бағалау	оқулық Астанадағы ең әдемі ескерткіштер http://reactor.inform.kz/detail/3656
Сабақтың ортасы	 	Осы тапсырма бойынша мұғалім көшірмелер тандап, жинайды. (әсіресе, әртүрлі материалмен орындалған статуэткалар, әртүрлі бейнедегі мүсін фотосуреттері). Алынған білімнің дәрежесі мен сапасын көрсету; Оқушылар өздерінің сыныптастарының қандай дәрежеде жұмыс жасап жатқандарын, олардың		Видеоролик Металдан жасалған мүсіндер https://www.youtube.com/watch?v=95nmiGYpHJI&nohtml5=False Мүсіндер трансформерлер Дәстүрлі емес

	<p>Көрсетілген оқу мақсаттарына карап, оқушылар сабақ мақсаттарын анықтайды. Мақсат: <i>мүсін өнері және оның түрлері туралы түсініктерін қалыптастыру</i></p> <p>Мүсін өнерінің түрлері туралы ақпараттар беріледі: Мүсін, кішігірім формалы, бюст, монументті, интерьер мүсіні, рельеф, ескерткіш. Визуальді көріп танысу, салыстыру көрінісі және мүсін өнерінің түрлерін білу.</p> <p>-Өнердің қандай туындылары сендердің көңіліңді қаратты? -Неге? -Жұмыстардың бір-бірінен қандай айырмашылықтары бар?</p> <p>Анықта... Материалмен бірнеше тәсілді қолданып жасалған жұмыстарды көрсетеді және өздері қолданатын материалды ыңғайлы, үнемді қолдануларын ескертеді. Мысалы: пластикалық өнерді жасау кезінде образды формаларды, әртүрлі материалдар мен құралдарды (сазбалшық, ермексаз, қағаз, сымдар, әйнек, ағаш, тас, сүйектер, металл, пластик және т.б) көрсетіп, таныстыру...</p> 	<p>сапалары туралы пікірлесе алады. Сонымен қатар сабақ барысында салыстырмалы түрде бір-бірінің жұмыстарын талқылайды. Оқушылар берілген тапсырманы оорындап болған соң дайын бұйымдарын жария түрде қорғап, ұсынады.</p> <table border="1" data-bbox="748 438 1122 881"> <thead> <tr> <th>Тапсырмалар</th> <th>критерилер</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Эскиздің жасалуы</td> <td>Композицияның орнығуы Нақты бейненің орындалуы</td> </tr> <tr> <td>Материалдың дұрыс таңдалуы</td> <td>Жұмыстың креативті орындалуы</td> </tr> <tr> <td>Орындалған жұмысты талдау</td> <td>Қорытынды іс-әрекетті дұрыс жасау Жауаптарын дәлелдемелермен келтіру</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1" data-bbox="748 913 1122 1471"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Рубрикаторлар</th> <th>Мен мақсатқа жеттім</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Көрсетілген ақпараттар тапсырмаларға қаншалықты сәйкес келеді.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Мүсін өнері туралы қандай анық және шынайы дәлелдемелер көрсетілді?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Тапсымаларды орындауға уақыттың тиімді қолданылуы</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 	Тапсырмалар	критерилер	Эскиздің жасалуы	Композицияның орнығуы Нақты бейненің орындалуы	Материалдың дұрыс таңдалуы	Жұмыстың креативті орындалуы	Орындалған жұмысты талдау	Қорытынды іс-әрекетті дұрыс жасау Жауаптарын дәлелдемелермен келтіру	№	Рубрикаторлар	Мен мақсатқа жеттім	1	Көрсетілген ақпараттар тапсырмаларға қаншалықты сәйкес келеді.		2	Мүсін өнері туралы қандай анық және шынайы дәлелдемелер көрсетілді?		3	Тапсымаларды орындауға уақыттың тиімді қолданылуы			<p>өнер https://www.youtube.com/watch?v=NCVF27GHmSs Құмнан жасалған мүсін https://www.youtube.com/watch?v=IHpDWh-Mvws&nohtml5=False Ағаштан жасалған мүсін https://www.youtube.com/watch?v=fJ3HWU_X1Qg&nohtml5=False</p>
Тапсырмалар	критерилер																							
Эскиздің жасалуы	Композицияның орнығуы Нақты бейненің орындалуы																							
Материалдың дұрыс таңдалуы	Жұмыстың креативті орындалуы																							
Орындалған жұмысты талдау	Қорытынды іс-әрекетті дұрыс жасау Жауаптарын дәлелдемелермен келтіру																							
№	Рубрикаторлар	Мен мақсатқа жеттім																						
1	Көрсетілген ақпараттар тапсырмаларға қаншалықты сәйкес келеді.																							
2	Мүсін өнері туралы қандай анық және шынайы дәлелдемелер көрсетілді?																							
3	Тапсымаларды орындауға уақыттың тиімді қолданылуы																							
<p>Сабақтың соңы</p>	<p>Кері байланыс Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: - нені білдім, нені үйрендім - нені толық түсінбедім - немен жұмысты жалғастыру қажет</p>		<p>өзара</p>	<p>стикер</p>																				

STEAM- ТЕХНОЛОГИЯСЫН ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, ЗАМАН ТАЛАБЫНА САҰ ЖАНЖАҚТЫ ҰРПАҚ ТӘРБИЕЛЕУ

*ТУЛИМБЕТОВА Гүлмира Камаловна,
Ерубаев ШЖЖБМ тәрбие ісі жөніндегі орынбасары.
Түркістан облысы, Отырар ауданы*

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауында цифрландыру барлық реформаның басты элементі екеніне маңыз берді. Бұл – сәнге айналған үрдіске ілесу емес, ұлттың бәсекеге қабілеттілігін арттырудың негізгі құралы, табысты болудың басты кілті.

Қазіргі кезде цифрлық технологияның жедел дамуы мен адам қызметінің барлық саласын цифрландырудың жылдам дамуымен байланысты STEAM білім беру маңызды және өзекті мәселе, білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде ерекше назар аударуды талап етеді. Әлемде бүгінгі нарық заңы бойынша жақсы маманға жақсы төлем жасайтын жұмыс берушілер санының жоғары екендігін ескерсек, нақты ғылымдарға деген оқушылар мен студенттердің қызығушылығын арттыра білу қажеттілігі ұстаздардан үлкен жауапкершілікті, жоғары біліктілікті талап етуде. Технологиялық прогресті алға мақсат еткен мемлекеттерде ғылыми-инженерлік мамандарға сұраныс күн санап артауда.

Экономикадағы бұл үрдіс көптеген алдыңғы қатарлы мемлекеттердің STEAM-білім беру жүйесіне баса көңіл бөлуге мәжбүрлеп отыр. Күні бүгін болашағы ерен, экономикасы күннен күнге дамып, спорт, өнер, ғылым саласында әлемнің алдыңғы қатарлы мемлекеттерінің қатарынан үзеңгі қағыстырып, алға ұмтылған мемлекетіміздегі жастарды жан-жақты білімді, шығармашыл, іздене білетін, нанотехнологияларды да, өнер әлемін де меңгерген тұлға ретінде дайындау ісінде STEAM-оқытудың өзектілігі маңызды. Оқушылар оқиғалардың өзара байланысын көруге үйренеді, логика принциптерін жақсы түсінеді және өз модельдерін жасау барысында жаңа және ерекше нәрсені табады. Кешенді тәсіл олардың ғылыми тұрғыда тәрбиелеп, білім құмарлығын дамытуға ықпал етеді.

STEM-білім беру дегеніміз не?

Бір сөзбен жеткізе алсақ, дәстүрлі оқытылатын ғылымдарға заман ағымымен келген және келе беретін жаңалықтарды кіріктіріп оқыту. Сынып оқушылары бос уақытын тиімді пайдаланып, бейнелеу өнерлері арқылы рухани дамып, бойларына жақсы қасиеттерді сіндіріп қана қоймай ғылыми тұрғыда білім алып және қандай мамандыққа икемі барын біліп, алған білімдерін өмірінде пайдалана алуға ықпал етеді.

S – science-ғылым

T – technology-технология

E – engineering-инженерия

A – art-сурет

M – mathematics-математика

«Нені үйрету және нені үйрену керек?»

Мақсаты мен міндеттері:

1. Сыни ойлау дағдыларын дамыту және проблемаларды шешу
 2. Балаларды технологиялық инновацияларға дайындау
 3. Нақты өмірде ғылыми теникалық білімді пайдалану
 4. Техникалық пәндерге қызығушылықты дамыту
 5. Өзіне жауапкершілік алу және сенімін арттыру
- Оқушыны бәсекеге қабілетті, жан-жақты ұрпақ етіп тәрбиелеу кезіндегі тиімділігі.

STEAM-білім беру тұжырымдамасы аясында қосымша білім берудің маңыздылығын бірнеше жағынан байқауға болады

STEAM-білім беруде өнердің түрлі бағыттарын қарауға болады: кескіндеме, мүсін өнері, графика, музыка, әдебиет және поэзия, сол сияқты синтетикалық түрлері театр, хореография, балет, кино, дизайн. STEAM-білім беру жүйесіне көркем шығармашылықты кіріктіру үшін қолданылатын негізгі оқыту әдісі – жобалау. Мысалы, жобалау және математикалық қабілеттері аса айқындалмаған балалар жобалауды эстетикалық жағынан жүзеге асыратын топқа көмектесе алады. Сынып оқушылары бірін-бірі тындап, сыйлауға үйретеді. Әр баланың жас және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, балалардың іс-әрекеті арқылы техникалық шығармашылыққа деген ынтасы арттырады. Тәрбиелеудің жаңа инновациялық технологияларын меңгеру мақсатында оқушылардың білімі жетіліп, бойларындағы қабілеттерін арттырып және оны болашағында пайдалануға тәрбиелеуіміз керек. Жаңа мультимедиялық әдістемелік құралдар жасаған оқытушылар жұмыстарын қолдап отыру қажет. Internet және басқа да ақпарат жолдарын пайдалана отырып, STEAM-оқытуды жетілдіру және тәжірибе алмасу мақсатында online конференциялар, үйірме сабақтарында кеңінен білім беру мен өзге де білімін жетілдіру іс-шараларын ұйымдастыру арқылы STEAM технологияларының тиімділігін көре аламыз.

НӘТИЖЕСІНДЕ:

- Қажетті ақпаратты меңгеруді тездетеді;
- Оқу үрдісі жаңа, динамикалы, ақпаратты түрге ауысады;
- Көрнекі құралдардың кең спектрі қолданылады;
- Пәнге қызығушылық артады;
- Өз қабілеттерін тани біледі;
- Уақыттарын тиімді өткізеді;
- Топ болып жұмыс жасап, бір-біріне сенім арта алады;
- Жауапкершілікті сезінеді.

- Оқушылардың жасаған жұмыстарынан көрініс:

Қорытындылай келе, STEM - тәсіл біздің балаларымызға әлемді жүйелі түрде оқуға, айналасындағы оқиғалардың логикасын білуге, олардың қарым-қатынасын ашуға және түсінуге, жаңа, ерекше және өте қызықты жаңалықтарды табуға мүмкіндік береді деп айтқым келеді. Қазіргі заманауи мұғалім балаларды оқыта отырып, мектеп қабырғасында алған білімдері өзгермелі әлемге бейімделе алуына көмектесетініне сенімді болуы керек. Себебі ертеңгі күнгі жұмыс орны шығармашылық пен инновацияны талап етеді. Демек, STEAM-білім беру балаларға мәселені шешу, өзара қарым-қатынас жасау, шығармашылық амал-тәсілдерді қолдану мен сын тұрғысында ойлау сияқты ХХІ ғасырдың жасампаз дағдыларын меңгеруге көмектеседі. Бұл дағдылар барлық оқу кезеңінде кез келген пәннен үлгеру үшін

қажет болады. Болжамдар бойынша STEAM сегментіндегі жұмыс орындары жұмыспен қамтудың басқа секторларымен салыстырғанда, алдағы он жылдықта екі есе қарқынмен өсуі мүмкін. Бұл дағдыларды бүгіннен бастап үйрету балалардың болашақ кәсіби қызметке дайын болуына көмектеседі. Мектеп бағдарламасына «Ғылымға кіріспе», «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» сынды ақпаратты сараптай білуге үйрететін заманауи пәндер кіргізілуде. Сонымен қатар, есте ұстар басты мәселе: тіл біле отырып, сапалы, бәсекеге қабілетті маман бола отырып, өз Отанының патриоты болу – әр азаматқа басты міндет екендігін есте ұстау абзал. Жаһандану заманында әр жас адам: «Мен мемлекетім үшін не істеймін, не істедім, қандай пайда әкелдім?» принципін қашан да жадында ұстануы тиіс.

АБАЙ ТАҒЫЛЫМЫ – БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕНІҢ ҚАЙНАР БҰЛАҒЫ

БИБИРАЙЫМ Сәуле Байболқызы,
Ш.Қалдаяқов атындағы мектеп-гимназия
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Отырар ауданы

«Абайдың даңалығы, Әуезовтің зұламалы, Жамбылдың жырлары мен Құрманғазының күйлері, гасырлар қойнауынан жеткен бабалар үні – бұлар біздің рухани мәдениетіміздің бір парасы ғана»

Ұлылардың өмірі мен тағылымы арқылы ұрпағын тәрбиелеу қазақ халқында ежелден-ақ келе жатқан үрдіс. Осы үрдісті орындауда адамзат ақыл-ойы, ақындығының ірі тұлғасы Абай тағылымы білімнің де, тәрбиенің де қайнар бұлағы және мәңгілік өшпес жарық сәуле екені түсінікті. Сәуле ... ғылым тілінде "белгілі бір жарық денеден бөлінетін жарықтың жінішке жолағы болса, жарық – қоршаған ортаны көрінетін жасайтын, яғни көзге көрінетін сәулелі энергия". Ал, жарық дүние – ғалам, жер, тіршілік және адам екені аян. Зере анамыздың немересі Ибраһимді "жарығым" деп те еркелеткенін білеміз. Демек, жарық – сәбидей пәк тазалықтың, қалтарысы жоқ жақсылықтың, боямасыз өмірдің және әлбетте, шуағы мол білім мен мейірімнің қайнары. Жүзі жылы, ашық-жарқын, ақ жол ... жарықтың, жарық жанның, жанашыр жүректің айналасына деген шапағаты. Абай сәулесі көкірек көзімізді ашатын, нұрына көңіл толатын темірқазық. Поэзия көгінде Абай атамыздың жарық сәулесіне табынбаған қазақ жоқ. «Ұйықтап жатқан жүректі оятар» мәңгілік жарығы, Абай мұрасы «Абай сәулесі» дап аталады. Туған халқын тұмшалаған қараңғылық қапасына қайткенде де сәуле түсіріп, болашағына қалың тұманда жылтыратып көрінген жарық секілді жол сілтеген өлеңдері санамызда қайта

жаңғырғандай.

«Абай «Көкірегі сезімді, тілі орамды, Жаздым үлгі жастарға бермек үшін» деді емес пе?! Көкірек көзін ашу жолы – рухани жаңғыру. Тағдыр берген бұл үлкен сыйды қолдан шығарып алмау керек. Ол үшін әрбір азамат бұл сыйдың маңызын дұрыс түсініп, шешімін халық болып қолға алуымыз. Өйтпесек, рухани жаңғыруымыз құр жаңғырық болып қалуы да мүмкін. Осылай бүгінгі қой мінезділігімізді тастап, бұрынғы ер мінезділігімізге қайта ие болуымызға мүмкіндік туады. Мәңгілік Ел сонда орнамақ. Рухани жаңғыру туралы Абай бабамыз не деді? Енді соған келейік. Рухани жаңғырудың бағыты көп. Соның бірі діни жол. Бұл жолдың негізгі бағытын Абай «Алла деген сөз жеңіл» атты өлеңінде берген. «Атаның баласы болма, адамның баласы бол», «Әкесінің баласы – адамның дұшпаны, адамның баласы – бауырын» деп ол адамды жеке бас қамынан көтеріп, бүкіл адамзат деңгейіне шығарып, санасын шексіз биікке бағыттайды. Абай өмірді жеке қарабас қамы үшін емес, көпшіліктің қамы үшін жұмсауға үйретеді. Бұл – қарапайым адамға Абай берген рухани жаңғырудың жолы. Бүкіл адамзатты сүю үшін әуелі 131 өзіңнің жақыныңды, яғни отбасы, туған-туысқаның, жолдас-жора, ұлтың, халқың, Отаныңды сүйіп үйрену керек. Абай атамыз өз заманындағы жас ұрпаққа үміт артып, олардың жүрегін оятып, өзінің мақсат-мұраттарына тартуға ұмтылды. Жас ұрпақты өнерге, оқу-білімге шақырды. Оның өмір бойы жазған шығармаларының негізгі тақырыбы да осы өнер мен білім болды. Білімге, ғылымға шақырған өлеңдері өз

алдына бір төбе. Жастардың өнімді еңбек етіп, ғылым мен білімге ұмтылуы, алға қойған мақсатқа жетуде табандылық көрсетуі, міне, осындай асыл қасиеттерді уағыздау – Абай ақынның бүкіл шығармаларының негізгі идеялық-тақырыптық үзілмес жүйесінің бірі болды. Абай атамыздың білімге, ғылымға шақырған өлеңдерінің негізгі мақсаты – «Оқыған білер әр сөзді, надандай болмас ақ көзді» немесе «Оқыған, білген – білген-ақ...» сияқты сөздердің түп төркінінде, тамырында жатыр. Оның поэзиясында жастарға білім беру қай бағытта баяндалатыны сөз болғанда, ауызға алынатын негізгі өлеңдері бар. Олар - «Интернатта оқып жүр» және «Ғылым таппай мақтанба» өлеңінде өмірден өз орныңды ғылым арқылы таба біл, босқа күлкімен өткізбе, бұл дүниені құр босқа өткізу надандықпен тең дейді. Жастықтың оты, қайдасың? Жүректі түртіп қозғамай? Ғылымның біліп пайдасын Дүниенің көркін болжамай? - деп «Жастықтың оты, қайдасың?» өлеңінде адамды парасат биігіне адастырмай апаратын сатылардың бірі – білім деп ұғады. Осы өлеңдерден Абайды халықты білім арқылы адамгершілікке жақсылыққа баулыған ағартушы ұстаз деп тануымызға болады.

«Заман ақыр жастары
Қосылмас ешбір бастары
Біріне бірі қастыққа

Қойнына тыққан тастары»-деп «Заман ақыр жастары» өлеңінде ауызбіршілік, достыққа бауырмалдық идеясын насихаттайды. Ал, «Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңінде достық, қастық бар қызық –

жүрек ісі, Ар, ұяттың бір ақыл – күзетшісі. Ар мен ұят сынбаса, өзге қылық арың алқын бұл күннің мәртебесі - деп, бойында осындай қара қақ жаратын әділеттілік, қысылғанда жаныңа жәрдем беріп, сәулесін бәріне бірдей төгетін шапағаттылық, не нәрсені болсын жете танып, дұрыс түсінгенде жүректен гөрі қызметі басым ақылдылық және қайраттылық сияқты асыл қасиеттері бойынан табылатын адамның қоғамдағы орны ерекше деген ой түйеді. Абай өз халқының, өз ұлтының бойындағы жаман мінез-құлықты, еңбексіздікті, ғылымнан марқұмдықты сынады. Ол халқын еңбек етуге, ғылымды меңгеруге, адамгершілікті болуға үндеді. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» деп басталатын өлеңіндегі.

Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман,
Шошимын кейінгі жас балалардан.
Терін сатпай, телміріп, көзін сатып,

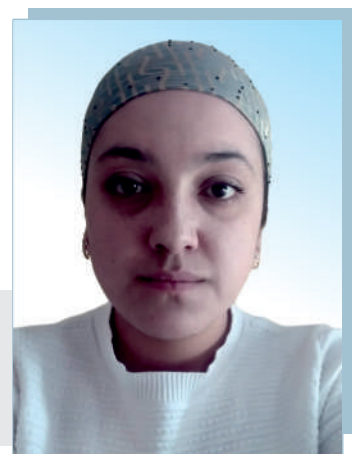
Теп-тегіс жұрттың бәрі болды аларман,-деген жолдарда еңбексіздіктің жағымсыз көрінісін бетке басып ашына сынаса,

Жамандар қыла алмай жүр адал еңбек,
Ұрлық қулық қылдым деп қағар көлбек.
Ардамдықтан жамандық көрмей қалмас,

Мың күн сынбас, бір күні сынар шөлмек,-деп, жалқаулық жайлаған елдің адал еңбек студің орнына ұрлық-қорлыққа әуестенудің түбі баянсыз екенін ескертіп, жамандықтан жирендіруге тырысады. Ақын өзінің өлеңдерінде ерекше мән берген тәрбиелік ойларын қарасөздерінде де жалғастырып дамыта түседі.

TREASURE AND NUMBERS 1

*АБДИКАДИРОВА Мафтуна Камалиддиновна,
№13 А.Навои атындағы жалпы білім беретін мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Сайрам ауданы*

Learning objectives	4.4.1.1 plan, write and check sentences with support on a range of basic personal, general and some curricular topics 4.4.7.1 spell most familiar high-frequency words accurately when writing independently; 4.5.2.1 use cardinal numbers 1 -1000 and ordinal numbers 1 – 100			
Value links	Loyalty – Loyalty might be a core personal value to you if you highly prize friends that are reliable and trustworthy. You might put your friends or chosen family first, always being there for them when they need you.			
Lesson objectives	Learners will be able to: - learn about numbers - talk about location			
Plan				
Stages / Time	Teachers actions	Students actions	Assessment criteria	Resources

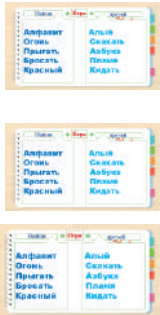

<p>Beginning of the lesson Warming-up 3 min</p> <p>Pre-learning «Brainstorming» method 7 min.</p> <p>Middle of the lesson Presentation part. 30 min</p>	<p>Organization moment : 1. Greeting. Ask about the weather. The teacher sets the lesson objectives, letting students know what to anticipate from the lesson.</p> <p>Warming up Where are you from? How old are you? What color is it? How many students are there in class? What day of the week today? Ask a few pupils to stand up and stand in a row. Ask the rest of the class questions to revise the ordinals.</p> <p>Lead – In</p> <p>Ex:3 P:38 • Put the flashcards up on the board. Point to the numbers, one at a time, and say the corresponding words. The pupils repeat chorally and/or individually. Point to the numbers in random order and ask individual pupils to name them. Ask the rest of the class for verification.</p> <p>Ex: 4 P: 38 • Write the following sums on the board. Read aloud the sums and draw the pupils' attention to the names of the symbols (+ plus, - minus, x times, = equals). 1+1=2 (one plus one equals two) 2-1-1 (two minus 1 equals one) 2x2-4 (two times two equals four) • Read the sum in the example and ask the pupils to give you the solution orally. Ask them to point to the correct number on the map. Explain that the solutions to the problems is one of the numbers on the map. Then refer them to the number written in letters in the model and explain the activity. Allow the pupils some time to complete it. Check their answers.</p> <p>Ex: 5 P: 39 • Put your pencil on the left of a book, show it to the class and ask: Where is the pencil? Answer: It's on the left of the book. Write the exchange on the board and underline the words in bold. The pupils repeat, chorally and/or individually. Follow the same procedure and present the rest of the prepositions. Drill your pupils: • Go through the Study spot section briefly. Read the instructions and explain the activity. Allow the pupils some time to read the sentences and underline the correct prepositions. Check their answers.</p>	<p>The aim: To develop pupils speaking skills and create friendly atmosphere Efficiency: By wishing each other they feel better and feel the support of others <i>Students of the class are listed.</i> <i>Students' attention is drawn to the lesson.</i> <i>Determines the topic and purpose of the lesson</i> •Learners remember previous lesson vocabulary</p> <p><i>Students say different words from the picture</i> <i>Answer the question.</i></p> <p>• Pupils listen, point and repeat. Then match ANSWERS 2 E 3 C 4 D 5 A</p> <p>• Pupils find Captain Jack Parrot's treasure! Do the sums and cross off the places on the map. The last place is where the treasure is. ANSWERS 2 six hundred 3 five hundred and forty 4 eight hundred and thirty 5 six hundred and ninety 6 one thousand The treasure is at 1,000.</p> <p>• Pupils look, read and underline ANSWERS 2 right 3 between 4 right 5 on the left of</p>	<p>The teacher to assess learners for their ability. “Good job! Well done!” <i>Formative Assessment</i></p> <p><i>Good job!</i> Descriptor: - know daily routines vocabulary - know prepositions of place Point 1 Assessment criteria - Learners have met the learning objectives if they can talk about numbers and location; Descriptor: - point to each flashcard - ask individual pupils to name them Total: 2 point</p> <p>pupils are evaluated by collecting fish</p> <p>Descriptor: - know the numbers - can do the sums -complete the sentences Total: 2 point</p> <p>Descriptor: -can use grammar structure - can choose the correct option according to the listening Total: 1 point</p> <p>Self assessment -Make CCQ questions Yes / No Total: 10 point</p>	<p><i>Pictures</i></p> <p><i>worksheet</i></p> <p><i>Student's book</i></p> <p>Card Worksheet</p> <p>Students book</p>
<p>End of the lesson 5 min</p>	<p>FEEDBACK Learners provide feedback on what they have learned at the lesson. Ex: P: Home task: Write the days</p>	<p>Reflective Thinking</p> 	<p>Poster Success</p> 	

СИНОНИМЫ И АНТОНИМЫ. ЛЕКСИЧЕСКАЯ ТЕМА: ЭКОНОМНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВРЕМЕНИ КСП

АХМЕТОВА Наргиза Рустамовна,
Учитель начальных классов КГУ школа -лицей №28.
Туркестанская область, город Туркестан

Цели обучения в соответствии с учебной программой	3.2.2.1 различать синонимы, антонимы, 3.3.8.1 различать имена существительные, прилагательные, глаголы, наречия, предлоги и союзы; определять их роль в предложении			
Цели урока	Ты узнаешь о словах, близких и противоположных по значению, о словах, одинаковых по написанию и произношению			
Ход урока				
этап урока/время	Действия педагога	Действия ученика	оценивание	Ресурсы
Начало урока 0-3мин	<p>Создание положительного эмоционального настроения. Улыбнёмся мы друг другу, Пожелаем: «В добрый час!» И учиться снова будем, Постараемся сейчас!</p> <p>Я рада видеть ваши лица, ваши улыбки, и надеюсь, что сегодняшний урок принесёт всем нам радость общения И пусть все желания, которые вы загадали, сбудутся. А нам на уроке будут сопутствовать удача и успех.</p> <p>Деление на группы (цветные часики) Знакомство с оцениванием Актуализация жизненного опыта. Послушаем и посмотрим мультфильм и о чем мы будем говорить</p> <p>Мультфильм «Тик- так https://www.youtube.com/watch?v=JydIFn3BpFO чем мультфильм? Почему надо бережно относиться ко времени? Прочитаем какие советы надо соблюдать как правильно «Экономить время» (стр 18) А сегодня мы с вами отправимся в путешествие по городу Слов.</p> <p>Целеполагание. Тема: Сегодня мы познакомимся со словами-друзьями и словами- спорщиками Цель: ты узнаешь о словах, близких и противоположных по значению, о словах, одинаковых по написанию и произношению</p> <p>Повторение Прежде чем мы начнем урок, повторим пройденный материал Игра «Верно-неверно» Перед вами таблица Вы должны поставить «+» если высказывание верно, «-» если не верно</p>	<p>Приветствуют учителя</p> <p>Деление на группы знакомство</p> <p>Смотрят и слушают мультфильм</p> <p>Отвечают на вопросы Читают советы</p> <p>формулируют тему урока заполняют таблицу</p>	<p>ФО словесная охвала</p>	
Среди на урока 3-40 мин	<p>Работа над лексической темой урока. Минутка чистописания: работа с поговоркой «Делу время – потехе час» Почему так говорят? (К) Чтение стихотворения В.Степанова Заучивание наизусть, письмо по памяти.</p>	<p>1.Чтение поговорок 2.Объяснить значение непонятных слов</p>		

	<p>Дескриптор: определяет синонимы и антонимы ФО защита работы Ребята, а для чего нам нужно уметь подбирать синонимы и антонимы? Где их можно чаще всего встретить? Синонимы делают нашу речь богатой и разнообразной. Они позволяют точнее выразить то, о чём мы говорим. Оценивание работы Оцените свою работу на уроке. Заполните оценочные листы. Поставьте оценку Покажите сколько баллов получил каждый Заключение Игра «Наоборот» Нам с тобой Пришёл черёд Сыграть в игру “Наоборот”</p>	<p>Выполняют тесты, находят искомое слово</p> <p>подсчет баллов</p>	<p>ФО самооценивание. Проверка по эталону ФО самооценивание</p>	
<p>Конец урока 40-45 мин</p>	<p>Итог урока. Ответьте С какой темой познакомились? - Что такое синонимы? - Что такое антонимы? -Что нам удалось на уроке? Над чем следует ещё поработать? Рефлексия Пришло время оценить вашу работу: Покажите ваше настроение с урока: Зеленый кружок– у меня все получилось, я молодец! Синий – у меня все получилось, но требовалась помощь! Красный – пока трудно, срочно нужна помощь! Спасибо за то, что вы активно и с интересом работали.</p>	<p>Отвечают на вопросы</p> <p>оценивают свою деятельность на уроке</p>	<p>ФО сигнальные карточки</p>	

ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРЫМЫЗ

ОҢҒАРБАЕВА Гүлбану Нұрханқызы,
"Бибол Құдайназаров" негізгі орта мектебінің бастауыш сынып мұғалімі.
 Түркістан облысы, Қазығұрт ауданы

<p>Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:</p>	<p>4.1.4.1 сөйлеу барысында мақал-мәтелдерді, өлең жолдарын, нақыл сөздерді, шешендік сөздерді және вербалды емес тілдік құралдарды қолдану 4.3.3.1 шығармашылық жұмысын сызба, диафильм, презентация түрінде ұсыну</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<p>Оқушылар сөйлеу барысында мақал-мәтелдерді, өлең жолдарын, нақыл сөздерді, шешендік сөздерді және вербалды емес тілдік құралдарды қолданады және шығармашылық жұмысын сызба, диафильм, презентация түрінде ұсынады.</p>
<p>Тәрбиелік мақсаты</p>	<p>Ұлттық мүдде Ұлттық мәдениетті дәріптеу. Ұлттық мұраға ұқыпты қарау</p>
<p></p>	<p>Сабақтың барысы</p>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурс тар
Сабақтың басы 2 минут	<p>I. Ұйымдастыру Сәлемдесу. Психологиялық дайындық</p> <p>Біз де жақсы баламыз, Өсті ақыл санмыз. Апайымызбен ең</p>	<p>1.Мұғаліммен сәлемдеседі.</p> <p>2.Өлең шумағын мәнерлеп айтады.</p>	Жарайсыңдар!	
3 минут	<p>Үй тапсырмасын сұрау Мәтінді түсініп оқу. Өткен сабақты пысықтау. "Топтық тергеу" әдісі.</p>	<p>Дескриптор: 1. Мәтінді түсініп оқиды. Сұрақтарға жауап береді, өз ойларын айтады.1б</p>	Ауызша мадақтау	
Сабақтың ортасы 1 минут Білу.	<p>1. Өтірік пен шындықтың арасын көз бен құлақ арқылы қалай өлшейді? 2. Қарияның бақытты екенін қай жауабынан байқадың? 3.Зерделі қандай адам? 4.Қария мен Зерделінің сөздерін жолдастары неліктен түсінбеді?</p> <p>Оқушыларды оқу мақсаты және бағалау критерийімен таныстырамын.</p>	<p>Дескриптор: 1.Суреттегі ойын атауларын атайды және досымен бөліседі.1б</p>	<p>ҚБ:Жарайсың! Өте жақсы! Дұрыс!</p>	Оқулық
4 минут	<p>III. Жаңа тақырып. Білу және түсіну . 1-тапсырма. «Досыңмен бөліс» әдісі. (ж.ж) Сұхбаттасу Суреттегі ойын атауларын атандар. Қай ұлттық ойындардан спорттық жарыс өткізіледі?</p>	<p>Дескриптор: 1. Ойын ережесімен танысып, екі топ болып ойнап көреді.1б 2.Мәтінді түсініп оқиды. 1б</p>	<p>ҚБ «Екі жұлдыз, бір ұсыныс» әдісі <i>Әр топ бір-бірін бағалауға кезінде орындаған тапсырманың екі жұлдызын және бір ұсынысын комментарий түрінде береді</i></p>	
5 минут	<p>Қазақ күресі, бәйге, бес тас ойындары 2-тапсырма. Ойын ережесімен танысып, екі топ болып ойнап көріңдер. Түсініп оқы. Орамал тастау «Орамал тастау» әдісі арқылы ойнау</p>	<p>Дескриптор: 1.Ойын шартын түсініп оқып, таныстырылым жасайды.1б 2. «Хан»ойынын ойнайды 1б</p>		автордың суреті
5минут	<p>3-тапсырма. Ойын шартын түсініп оқып, таныстырылым жасаңдар. «Хан» ойынын ойнату</p>	<p>Дескриптор: 1.Асық ойындарын ойнап көреді Иіру, ату, көздеуді ым-ишара, қимылмен көрсетеді.1б</p>	<p>ҚБ:Жарайсың! Өте жақсы! Дұрыс! Талпын</p>	Оқулық Дәптер
5 минут	<p>4-тапсырма. Асық ойнап көрдің бе? «Бәйге» әдісі арқылы асық ойнату. Бірнеше асық ойыны түрлерімен таныстыру.</p>	<p>Дескриптор: 1.Асық атаулары мен түсу түріне қарай атайды 1б</p>	<p>Жарайсыңдар!</p>	
2 минут	<p>Сергіту сәгі «Қара жорға" биі 5-тапсырма. «Бір сұрақ,үш жауап» әдісі</p>	<p>Дискриптор: 1.Асық атаулары мен түсу түріне қарай атайды 1б</p>	<p>ҚБ Үш «М» әдісі <i>Оқушылар тапсырманы орындау барысында жақсы болған үш сәтті атап және келесі сабақта олардың жұмысын жақсартатын бір әрекетті ұсыну ұсынылады</i></p>	Түрлі-түсті қағаз
4минут	<p>1.Қандай ұлттық спорт ойындарын білесің? 2. «Хан» ойыны ертегі ұлттық ойын екенін</p>			

<p>5 минут</p>	<p>6 - тапсырма. Білгенге маржан Иіру, ату, көздеуді ым-ишара, кимылмен көрсет.</p> 	<p>Дискриптор: 1.Сұрақтарға жауап береді 16</p>										
<p>Сабақтың соны 3 минут</p>	<p>IV.Сабақты қорытындылау. «SPINNER» әдісі. (Сұраққа жауап беру 1минут) Телефонды пайдалану арқылы орындалады.</p> 	<p>Дескриптор: 1.Сұрақтарға жауап береді 16</p>	<p>Балдар жиынтығын қою</p> 									
<p>2минут</p>	<p>Үй тапсырма Мәтінді түсініп оқу.</p>	<p>Үй тапсырмасын жазады.</p>										
<p>2мину</p>	<p>Отбасындағы үлкендерден ойнаған ойындары туралы сұхбат алып, кесте түрінде жаз.</p> <table border="1" data-bbox="342 838 797 1177"> <thead> <tr> <th>Ойын атауы</th> <th>Ойын құралдары</th> <th>Ойын ережесі</th> <th>Ойындағы кім ойнаған?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ләңгі ойыны</td> <td>Қойдың терісі, қорғасын, топырақты жер</td> <td>1.Аяқ ұшымен тебу 2.Қосаяқ тап тебу 3.Қайыру 4.Шанжыр 5.Теуіп беру</td> <td>Ұлдар Бозбала Жасөспірім балалар</td> </tr> </tbody> </table> <p>Оқушылардың білімін бағалау Рефлексия</p> 	Ойын атауы	Ойын құралдары	Ойын ережесі	Ойындағы кім ойнаған?	Ләңгі ойыны	Қойдың терісі, қорғасын, топырақты жер	1.Аяқ ұшымен тебу 2.Қосаяқ тап тебу 3.Қайыру 4.Шанжыр 5.Теуіп беру	Ұлдар Бозбала Жасөспірім балалар	<p>Өздері кері байланыс жасайды.</p>		<p>Телефон</p>
Ойын атауы	Ойын құралдары	Ойын ережесі	Ойындағы кім ойнаған?									
Ләңгі ойыны	Қойдың терісі, қорғасын, топырақты жер	1.Аяқ ұшымен тебу 2.Қосаяқ тап тебу 3.Қайыру 4.Шанжыр 5.Теуіп беру	Ұлдар Бозбала Жасөспірім балалар									

ГОМОТЕТИЯ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАСИЕТТЕРІ

ТОМАШЕВА Айгерим Абилсериковна,
 Қ.Мүсірепов атындағы жалпы білім беретін мектебінің
 математика пәні мұғалімі.
 Түркістан облысы, Ордабасы аудан

<p>Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:</p>	9.1.4.11гомотетияның анықтамасын және қасиеттерін білу; 9.1.4.12гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін салу;				
<p>Сабақтың мақсаттары:</p>	-гомотетия кезіндегі әртүрлі фигуралардың бейнелерін салады -гомотетияның қасиеттерін пайдаланып есептер шығарады				
<p>Сабақ барысы:</p>					
<p>Уақыты</p>	<p>Кезең дері</p>	<p>Педагогтің әрекеті</p>	<p>Оқушының әрекеті</p>	<p>Бағалау</p>	<p>Ресурстар</p>

10мин	Сабақтың басы	<p>Сәлеметсіздерме! Оқушылармен амандасу, түгендеу, сабаққа дайындығын бақылау. Ынтымақтастықты қалыптастыру, оқушылардың сенімділігін арттыру. Шаттық шеңбер "Жақсы тілек- жан жылуы " Топ бойынша үй тапсырмаларын түсіндіру I топ (фигураларды түрлендіру) II топ (центрлік симметрия, осьтік симметрия) III топ (бұру, параллель көшіру) Бүгінгі сабақта меңгеретіні: -гомотетия кезіндегі әртүрлі фигуралардың бейнелерін салады -гомотетияның қасиеттерін пайдаланып есептер шығарады</p>	<p>Амандасады, тақырыпты жазады. Көрнекіліктері мен үй тапсырмасын қорғайды</p>	ҚБ:2балл	Слайд такта мектептің 9–сыныбына арналған оқулық.
30 мин	Жаңа сабақ	<p>Жазықтықтың әрбір A нүктесі үшін OA түзуінің бойында жататын және $OA_1 = k \cdot OA$ шартын қанағаттандыратын A_1 нүктесін алу керек. Сонда A_1 нүктесі A нүктесіне гомотетиялы нүкте деп аталады. Ал жазықтықтың бұл түрлендіруін гомотетия деп атайды. O нүктесі гомотетияның центрі, ал k саны гомотетияның коэффициенті деп аталады. Гомотетияның анықталуы үшін гомотетияның центрі мен коэффициенті берілуі тиіс. Оны төмендегідей жазу керек: $(O; k)$ гомотетиясы.</p>	Тақырып бойынша ресурстарды қарап, танысады		гомаотетия видео сақ Слайд
		<p>Коэффициенті 3-ке тең гомотетияда A нүктесі A' нүктесіне көшеді. Гомотетия центрін салындар.</p> <p>Жеке жұмыс. Тест. 1. Гомотетия дегеніміз не? А) ұқсас түрлендіру; В) бірдей орналасқан; С) үшбұрыштар ұқсастығы 2. Ұқсастық коэффициенті $k > 0$ болса, онда... А) k есе ұзарады; В) k есе қысқарады; С) k-ға артады 3. Ұқсастық түрлендіру бұрышты өзіне тең ... бейнелейді А) бұрышқа; В) үшбұрышқа; С) төртбұрышқа 4. Егер бір фигура екінші фигураға гомотетия түрлендіруі арқылы көшетін болса, онда... А) гомотетиялы фигуралар; В) үшбұрыштар ұқсастығы; С) симметриялы 5. Ұқсастық коэффициенті $k < 0$ болса, онда... А) k есе ұзарады; В) k есе қысқарады; С) k-ға артады</p>	<p>Дескриптор: • Коэффициентін дұрыс белгілейді • гомотетиясын салады Дескриптор: - Гомотетия тақырыбы бойынша білімдерін тексереді.</p>	ҚБ:3балл. ҚБ: әрбір дұрыс сұраққа 1балл	Слайд Такта Циркуль Сызғыш Қарындаш
		<p>1 топ. №2.51 Қозғалыс кезінде 1) түзу түзуге 2) сәуле сіулеге 3) бұрыш өзіне тең бұрышқа 4) шеңбер өзіне тең шеңберге бейнеленетінін дәлелдендер? 2 топ. №2.52 Қозғалыс кезінде 1) параллелограмм параллельграмға 2) трапеция трапецияға 3) ромб ромбыға 4) тіктөртбұрыш тіктөртбұрышқа 5) квадрат квадратқа бейнеленетінін дәлелдендер. 3 топ. №2.53 1) Ұзындықтары тең кесінділердің 2) градустық өлшемдері бірдей бұрыштардың 3) радиустары бірдей шеңберлердің өзара тең екендігін дәлелдендер, яғни қозғалыс арқылы үйлесетінін көрсетіндер</p>	<p>Дескриптор: • Коэффициентін дұрыс белгілейді • гомотетиясын салады</p>	ҚБ: 2балл	Оқулық Оқу құралдары
5 минут	Сабақтың соңы	<p>Бүгінгі сабақта: -гомотетия кезіндегі әртүрлі фигуралардың бейнелерін салады -гомотетияның қасиеттерін пайдаланып есептер шығарады Сабақты қорытындылау «Ойлан, тап!» (сабақты бекіту) А және В нүктелері берілген. А нүктесіне В-ға қатысты симметриялы A' нүктесін табындар. Рефлексия «Тік-тоқ» әдісі Сабақ ұнады «Керемет!», «досыма сұрақ!», «түсінбедім». Үйге тапсырма: № Өмірде кездесетін гомотетиялы фигуралар туралы қосымша ақпарат жинау</p>	Тақырыпты меңгергенін анықтау	Бағалау ҚБ:10балл	Слайд Такта Циркуль Сызғыш Қарындаш

КАКУЮ ПОЛЬЗУ И ВРЕД ПРИНОСИТ ВЕТЕР

АВРАМЕНКО Татьяна Витальевна,
учитель начальных классов Школа - лицей № 41 имени А.Макаренко.
город Шымкент

Цели обучения в соответствии с учебной программой:	4.3.2.5 приводить примеры о пользе и вреде ветра 4.1.2.2 представлять полученные результаты в форме по выбору учащегося			
Цели урока:	Научить сравнивать и различать, какую пользу и вред может принести ветер; Узнать, как определять направление и скорость ветра; Объяснять различия ветра по скорости и силе.			
Ход урока:				
Этап урока/ Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы
1.Начало урока. 0-5 мин	Создание положительного эмоционального настроения: -Приветствие. Долгожданный дан звонок – Начинается урок. Каждый день – всегда, везде, На занятиях, в игре, Смело, чётко говорим И тихонечко сидим. Ответь на вопросы для повторения 1. Что такое ветер? 2. Почему дует ветер? 3. Географическая задача: Инспектор Варнике расследовал дело об убийстве, совершенном в полдень в нескольких километрах от берега моря. На допросе, проводимом инспектором, один из подозреваемых настаивал на своем алиби. Он утверждал, что в момент совершения преступления гулял по набережной моря и затратил почти целый час, пытаясь достать из воды унесенную с его головы шляпу, которую легким ветерком отгоняло все дальше и дальше от берега. Почему же этот рассказ заставил инспектора Варнике усомниться в алиби подозреваемого. - О каком ветре идет речь?	Приветствуют учителя. Организуют свое рабочее место, проверяют наличие индивидуальных учебных принадлежностей	ФО Оценивание эмоционального состояния	Эмоциональный настрой
2. Середина урока. 5 – 35 мин	(К) Актуализация знаний. Целеполагание. Учитель раздает листочки с фотографиями. Ветер – удивительное явление природы, которое вызывало интерес не только у ученых, но и у обычных людей. С давних времен люди заметили, что ветер управляет погодой. Ветер — поток воздуха, движущийся относительно земной поверхности со скоростью свыше 0,6 м/с. Значение ветра: 1. Ветер перегоняет тучи и облака (иначе дождь и снег были бы только над водной поверхностью). 2. Очищает воздух (уносит с нашей планеты отработанные автомобильные газы, дым от заводов). 3. Вырабатывает электроэнергию. 4. Участвует в формировании рельефа (например, создает причудливые формы в виде башни или истукана). 5. Переносит на большое расстояние семена растений. 6. Помогает движению или затрудняет его. Ветер бывает попутный и встречный. Люди еще в древности поняли, что лодка и без весел может плавать, был бы ветер. Стали ловить его широкими полотнищами – парусами, постепенно научились строить корабли-парусники.	Учащиеся слушают учителя, отвечают на вопрос. Рассматривают фотографии и приводят примеры.	ФО	карточки

<p>7. Велико эстетическое значение ветра (ощущать в жаркий день ласковый, нежный, легкий, летний ветерок – одно удовольствие).</p> <p>Вред ветра:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разрушения. Сильный ветер может нанести значительный ущерб зданиям, насаждениям и структурам. 2. Пожары. Ветер может быть ответственным за распространение огня, угрожая жизни и имуществу. 3. Перенос бактерий и вирусов. Ветер может переносить зараженную пыль, повышая риск заболевания. 4. Расстройство кожного покрова. Ветер может оставлять кожу сухой и раздраженной, что приводит к зуду и покраснению. <p>В целом, ветер имеет как положительные, так и отрицательные свойства. Мы не можем контролировать его, но можем сделать все возможное, чтобы использовать полезные его свойства и защититься от его негативного влияния. Важно следить за прогнозом погоды, чтобы принимать правильные меры в зависимости от силы и направления ветра.</p> <p><i>Работа у доски: кластер польза и вред ветра</i></p> <p>Работа в рабочем листе.</p> <p>Мы всю свою жизнь сталкиваемся с работой ветра, но мало кто из нас задумывался о том, какое значение он имеет в нашей жизни. Помните у А. С. Пушкина в «Сказке о мёртвой царевне и о семи богатырях»?</p> <p>"Ветер, ветер! Ты могуч, Ты гоняешь стаи туч, Ты волнуешь сине море, Всюду веешь на просторе. Не боишься никого, Кроме бога одного.</p> <p>Именно Ветер помог царевичу Елисею отыскать спящую царевну там, куда не проникал даже солнечный или лунный свет.</p> <p><i>Ветер характеризуется силой (скоростью) и направлением.</i></p> <p>(К) - Можно ли в классе показать ветер с помощью обычных воздушных шаров?</p> <p>Надувают по величине разные шары, затем выпускают из них воздух и поясняют, что они почувствовали.</p> <p>- Из-за разности в давлении возник ветер.</p> <p>- Шар, который больше надут, воздух из него выходит с большей скоростью.</p> <p>ВЫВОД: Чем больше разница в давлении, тем больше скорость ветра. Чем больше скорость, тем больше и сила ветра.</p> <p>Френсис Бофорт (1774-1857) – английский военный, гидрограф и картограф, в 1806 году предложил условную шкалу для оценки силы ветра в баллах.</p> <p>- Рассмотрите шкалу Бофорта в рабочем листе: в каких единицах измеряют силу ветра и его скорость?</p> <p><i>Единица измерения силы ветра – метры в секунду или баллы по шкале Бофорта. 1 балл равен 1 морской миле в час; 1 миля равна 1852 метрам. То есть, если ветер дует со скоростью 1 метр в секунду, его сила равна 2 баллам. А ветер силой 12 баллов считается ураганным</i></p> <p>1 балл равен 1 морской миле в час 1 морская миля равна 1852 метрам 1 м/с=2 баллам</p> <p>Флюгер (с голландского Vleugel — «крыло»).</p> <p>Так как на Земле постоянно сменяются холодный и тёплый воздух, меняется и направление ветра. Направление ветра определяется по стороне горизонта, с которой он дует. Например, если ветер дует с севера, его называют северным и обозначают заглавной буквой «С». Определить направление ветра можно с помощью флюгера. Как правило, их устанавливают на крышах зданий, где ветру не мешают различные препятствия.</p> <p>Флюгер состоит из:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ неподвижной вертикальной опоры, ▪ вращающейся части — флюгарки, ▪ румбов — штифтов, что расположены ниже флюгарки, с буквами «С», «Ю», «З» и «В» для ориентировки направлений по сторонам света. <p>При установке флюгера его ориентировку выполняют с помощью компаса. Если флюгер установлен правильно, то направление ветра определить очень просто: куда «смотрит» стрелка — оттуда дует ветер.</p>	<p>Делятся знаниями о ветре.</p> <p>Проводят опыт</p> <p>Отвечают на вопрос.</p> <p>Учитель показывает модель флюгера. Работают в рабочем листе. Заполняют таблицу. Построение диаграммы</p>	<p>ФО 4.3.2.5 приводит примеры о пользе и вреде ветра</p> <p>ФО 4.3.2.5 приводит примеры о пользе и вреде ветра</p> <p>ФО 4.3.2.5 приводит примеры о пользе и вреде ветра</p> <p>ФО 4.1.2.2 представлять полученные результаты в форме по выбору учащегося</p>	<p>Учебник. Доп. литература</p> <p>Рабочий лист</p> <p>Рабочий лист</p> <p>Работа с картой</p>
---	--	--	--

	(Г) Работа по определению направления ветра с помощью шарика и флюгера. Постоянные ветры Казахстана Работа с рабочим листом. Строят диаграмму.			
3. Конец урока. 35-40 мин	Итог урока: -Какую цель мы поставили на сегодняшнем уроке? - Достигли ли мы этой цели? - Какие затруднения были у вас на уроке? - Что нужно сделать чтобы эти затруднения не повторялись? Рефлексия. По кабинету развешаны листочки с фразеологизмами. Дети оценивают свою работу на уроке каким-то фразеологизмом и объясняют его значение.	Отвечают на вопросы учителя, оценивают свою деятельность на уроке	ФО	Картинки к рефлексии

«КҮЗГІ УАҚЫТ» МІРЖАҚЫП ДУПАТОВ

*ЭГАМБЕРДИЕВА Чанора Юлдашевна,
Қ.Мүсірепов атындағы жалпы білім беретін
мектебінің бастауыш сынып мұғалімі.
Түркістан облысы, Ордабасы ауданы*

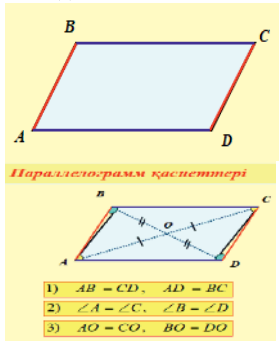
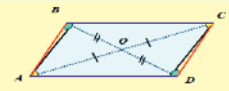

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	3.1.4.1 – сөйлеу барысында мақал-мәтелдерді, нақыл сөздерді, вербальды емес тілдік құралдарды қолдану			
	<p>Барлық оқушылар: сөйлеу барысында мақал-мәтелдерді, нақыл сөздерді, вербальды емес тілдік құралдарды қолданады, өлеңнің басты сипаттарын біледі және көркем сөздерді қолданады;</p> <p>Оқушылардың басым бөлімі: Өлеңді тыңдайды, өлең ырғағына мән береді, мәнерлеп оқуға жаттығады, өлеңнің авторы туралы әңгімелейді</p> <p>Кейбір оқушылар: өлеңнен көркем сөздерді теріп жазады, эпитет немесе теңеу екенін анықтайды</p>			
Бағалау критерийі	<p>-өлеңнің басты сипаттарын біледі және көркем сөздерді қолданады</p> <p>-өлеңнен көркем сөздерді теріп жазып, эпитет немесе теңеу екенін анықтайды</p>			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы 10минут	<p>Сабақтың тақырыбы мен мақсатымен таныстырады.</p> <p>Сәлемдесу. Сәлемдесіп, кәне біз, Достасайық бәріміз. Айтарым бар сендерге, Тез тұрындар шеңберге.</p> <p>-Балалар үстел үстінде жапырақтарды таңдау арқылы топқа бөлінесіңдер.</p> <p>Топқа бөлу. Төрт түрлі (сары, қызыл-сары,қызыл жасыл жапырақтарды таңдау арқылы топқа бөлу. Үй тапсырмасын сұрау: «Ғылымға көңіл бөлсеңіз» өлеңді жатқа айту. Смайлик тарату.</p> <p>Дескриптор: - үйге берілген өлеңді жатқа айтады (16) «Күз» тақырыбының бетіне өлең жазылған парақ жапсыру. Бүгінгі сабақ тақырыбын айту</p> <p>Ой қозғау: Мақал-мәтелдерге сүйеніп, күз мезгілінің басты белгілерін ата.</p> <p>1-топ тапсырмасы: Нөсер алдында найзағай ойнайды. 2-топ тапсырмасы: Жемісі көп ағаштың бұтағы төмен.</p>	<p>Сабақтың тақырыбы мен мақсатымен танысады</p> <p>Мақал-мәтелдерге сүйеніп, күз мезгілінің басты белгілерін атайды</p> <p>1 ұпай</p> <p>Суретке қарап әңгімелеп айтады</p>	1балл	Оқу-лық 80-81-беттер

	<p>3-топ тапсырмасы: Көктемде түскен бір дән, Күзде мың дән болады.</p> <p>4-топ тапсырмасы: Күз келсе бақыт келер ырыспен</p> <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1-мақал туралы айтады - 2-мақал туралы айтады - 3-мақал туралы айтады. - 4-мақал туралы айтады. <p>Смайликтермен бағалау</p> <ul style="list-style-type: none"> -Балалар жаңа өздерің күз белгілерін айтып шықтындар. - Олай болса бүгін біз Міржақып Дулатовтың «Күз» мәтінімен танысамыз. <p><i>Міржақып Дулатов – ақын, жазушы. Ол (1885-1935) Қостанай облысы Жангелдин ауданында туған. «Оян, қазақ!» деп ұрандап, халықты оқу-білімге шақырған.</i></p> <p>Мәтінді мұғалім оқып береді. Мәтінде көркем ой қарасөз түрінде берілген.</p> <p>Әр топтан бір, екі оқушыға оқыту.</p> <p>Мәтін мазмұнын сұрау. Суретпен жұмыс.</p> <p>1-топқа оқулықтағы суретке қарап әңгімелеу.</p> <p>2-топқа күзгі жаңбыр туралы суретке қарап әңгімелеу.</p> <p>3-топқа алма жинау суретке қарап әңгімелеу.</p> <p>4-топқа күзгі уақытта сабаққа балалардың келуін әңгімелеу</p>	1 ұпай		
	<p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1-сурет бойынша әңгімелеп айтады - 2- сурет бойынша әңгімелеп айтады - 3- сурет бойынша әңгімелеп айтады. - 4-сурет бойынша әңгімелеп айтады. <p>Смайликтерді айтқан оқушыға тарату</p> <p>Сергіту сәті.</p>	2 ұпай		
<p>Сабақтың ортасы 20мин</p> <p>Қорыту 10мин</p>	<p>1-топ тапсырмасы: оқулықтағы 4-тапсырма. Мәтінге сүйеніп, сызбаны толтыру.</p> <p>2-топ тапсырмасы: оқулықтағы 4-тапсырма. Мәтінге сүйеніп, сызбаны толтыру.</p> <p>3-топ тапсырмасы: «Күз» тақырыбына мақал құрастыру.</p> <p>4-топ тапсырмасы:Бес жолды өлең жазу</p> <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сызбаны толтырады - сызбаны толтырады - мақал құрастыру - 5 жолды өлең құрастырады <p>«Күзгі ағаш жапырақтары»</p> <p>Тақтаға күзгі ағаштың суретін ілу. Күзгі ағаштың сары, оранжевий жапырақтарында сұрақтар болады.</p> <p>Оқушылар сол сұрағы бар сары, қызыл-сары жапырақты алып сұраққа жауап береді.</p> <p>Күз белгілері қандай?</p> <p>Күзде ауа райы қалай өзгереді?</p> <p>Күз туралы мақал айт.</p> <p>Күзгі еңбек туралы айт.</p> <p>Күз туралы тақпақ айт.</p> <p>«Күз» мәтінінің авторы кім?</p> <p>Міржақып Дулатов қай жылы, қайда туылған?</p> <p>Міржақып Дулатовтің қай өлеңінде оқу білімге шақырған</p> <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сұрақтарға жауап беру 	<p>Сызбаны толтырады.</p> <p>Өлең құрастырады.</p> <p>Күз белгілерін жазады.</p> <p>3 ұпай</p> <p>Оқушылар сұрақтарға жауап береді</p> <p>2 ұпай</p>	«Басбар -мақ»	Міржақып Дулатов фотосы
<p>Сабақтың аяғы 5минут Кері байланыс</p>	<p>«Менің пікірім»</p> <p>Оқушыларға парақтар таратылады.</p> <p>Сабаққа пікірлер жазу ұсынылады.</p> <p>Өте жақсы түсіндім.</p> <p>Мен сабақты жақсы түсіндім.</p> <p>Тақырып бойынша әлі де ізденуім керек.</p>	Стикерлер		Үйге тапсырма: мәтінді түсініп оқып, сурет салу

ПАРАЛЛЕЛОГРАММ, РОМБ, ТІКТӨРТБҰРЫШ, ШАРШЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚАСИЕТТЕРІ МЕН БЕЛГІЛЕРІ

*ДЖЕКЕБАЕВА Кульмария Абыловна,
№29 К.Тленшин жалпы білім беретін
мектебінің математика пәні мұғалімі.
Түркістан облысы, Сайрам ауданы*

Оқу мақсаты:		8.1.1.3 параллелограмм анықтамасын білу;			
Бағалау критеріі:		параллелограмм анықтамасын білу;			
Саралап оқыту тапсырмалары					
Ұжымдық жұмыс Жаңа тақырыптың түсіндірілуі Сабақ мақсаты мен бағалау критерийлерін таныстыру; Бейнероликті қолдана отырып, бекіту тапсырмаларын орындату		Бірлескен жұмыс (1,2,3 тапсырма) Тапсырманы ұсыну және дұрыс жауапты ұсыну арқылы үйрету Бекітуге арналған тапсырмаларды орындату; Тапсырмалардың жауаптарын жазу.		Жеке жұмыс Тапсырманы ұсыну, оқушылар өз бетімен орындауы	
Уақыты	Кезең дері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
2 минут	Ұйым дастыру	Сәлеметсіздерме! Бүгін, Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш тақырыптарын қарастырамыз Бүгінгі сабақта меңгеретініз: -параллелограмм анықтамасын білу; Оқушылармен амандасу, түгендеу, сабаққа дайындықтарын тексеру. 1) Көпбұрыш деген не? 2) Дөңес көпбұрыш деп нені атайды? 3) Дөңес емес көпбұрыш деп нені атайды? 4) Дұрыс көпбұрыш деген не? , сұрақтарын қоямын.	Амандасу Үй тапсырмасын айтады. Сұрақтарға жауап береді		Оқулық
8 мин	Жаңа сабақ	Параллелограмм ережесі: Қарама-қарсы қабырғалары қос-қостан параллель болатын төртбұрыш параллелограмм деп аталады. Параллелограммның бір төбесінен қарсы жатқан қабырғасына түсірілген перпендикуляр оның биіктігі деп, ал биіктігі түсірілген қабырға табаны деп аталады. Параллелограмм қасиеттері 1) $AB = CD, AD = BC$ 2) $\angle A = \angle C, \angle B = \angle D$ 3) $AO = CO, BO = DO$	«Параллелограмм анықтамасы мен параллелограмм қасиеттерін қорытып шығару» тақырыбында ақпарат Параллелограммның мынадай үш қасиеті бар: Параллелограммның қарсы жатқан бұрыштары тең; Параллелограммның диагональдары қиылысу нүктесінде тең екі бөлікке бөлінеді. Параллелограммның бір қабырғасына іргелес бұрыштарының қосындысы 180° -қа тең. Тақырып бойынша ресурстарды қарап, танысады.	 - жақсы - нашар	Презентация Слайд

25 минут	Бекіту тапсырмасы	Оқулықпен жұмыс. №1, №3.				«Сіз қаншалықты сенесіз?» тәсілі арқылы параллелограмм қасиеттері 1 сөзбен берілген, жанына дұрыс, теріс екендігін «+» таңбасымен анықтау керек. Берілген фигураларға қарап, параллелограммның қасиеттерін айқындай отырып, ойлау-қабілеттерін нығайту.	«көрсінді тексер» тәсіл арқылы бірін-бірі тексереді. Дескриптор: берілген суретке қарап қасиеттерін реттейді; суретке қарап қасиеттерін ажыратады; берілген кесте бойынша қасиеттерін анықтайды.	Оқулық						
			Сұрақ	ия	жоқ									
		1	параллелограммның қарама-қарсы қабырғалары тең.	+										
		2	Параллелограммның 2 доғал, 2 сүйір бұрышы болады.	+										
		3	Параллелограммның барлық бұрыштары тік болады		+									
		4	Параллелограммның диагональдары қиылысады, қиылысу нүктесінде қалқа бөлінеді.	+										
5	Параллелограммның диагональдары өзара тең.		+											
5мин	Жеке жұмыс	<p>Оқушылар тестке жауап береді.</p> <p>1.Параллелограмм дегеніміз не?</p> <p>а) ішкі бұрыштары 180°-қа тең төртбұрыш</p> <p>б) барлық қабырғалары тең төртбұрыш</p> <p>с) қарама-қарсы қабырғалары параллель болатын төртбұрыш</p> <p>д) барлық бұрыштары тік төртбұрыш</p> <p>2. Параллелограммның бір бұрышы 40°. Қалған бұрыштары неге тең?</p> <p>а) 140°, 40°, 140°</p> <p>б) 120°, 60°, 120°</p> <p>с) 40°, 150°, 40°</p> <p>д) 30°, 100°, 30°</p> <p>3.Параллелограммның қабырғалары 9 см және 6 см. Параллелограммның периметрі неге тең?</p> <p>а) 15см</p> <p>б) 30 см</p> <p>с) 40см</p> <p>д) 18см</p> <p>4. Параллелограммның бір қабырғасы 10 см. Екінші қабырғасы одан 5 см ұзын. Параллелограммның қабырғаларын тап.</p> <p>а) 15см, 10см</p> <p>б) 5см, 15см</p> <p>с) 20см, 10см</p> <p>д) 10см, 5см</p>				Тапсырманы орындайды								
5 минут		<p>Бүгінгі сабақта: параллелограмм анықтамасын біледі.</p> <p>Рефлексия.</p> <table border="1"> <tr> <td>Білемін</td> <td>Білдім</td> <td>Білгім келеді</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>				Білемін	Білдім	Білгім келеді				Тақырыпты меңгергенін анықтау	Кері байланыс	
Білемін	Білдім	Білгім келеді												
					Үйге тапсырма. №6, №7.		Интернет ресурстары							

ЕСЕНИН СТИХОТВОРЕНИЕ «ЗИМА»

*ЕРМАХАНОВА Алмагуль,
учитель русского языка и литературы
школа-лицей №41 имени А.Макаренко.
город Шымкент*

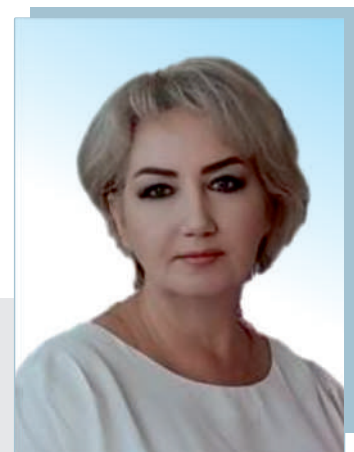
Цели обучения, которым способствует данный урок	<p>6.С1. 6.1.1.1 понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 2-4 минут, определяя ключевые слова;</p> <p>6.П4 6.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов, в т.ч. с использованием ИКТ;</p> <p>6.П4 6.4.6.1 правильно писать безударные глагольные окончания</p>
Цели данного урока	<p>6.С1. 6.1.1.1 Учащиеся будут понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 2-4 минут, определяя ключевые слова;</p> <p>6.П4 6.4.6.1 Многие учащиеся будут правильно писать безударные глагольные окончания</p> <p>6.П4 6.4.6.1 Некоторые учащиеся будут представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов, в т.ч. с использованием ИКТ;</p>
Предшествующее обучение	<p>Учащиеся на предыдущем уроке узнали, что такое речь, язык и коммуникация. Обладают коммуникативными умениями (вступать в диалог, понимать слова и фразы)</p>

Запланированное время	Запланированные задания	Ресурсы
Начало урока 15 минут	<p>Цитата урока : «Климат – это то, что мы ожидаем, погода – то, что получаем»</p> <p style="text-align: right;"><i>Марк Твен.</i></p> <p>Создание атмосферы сотрудничества и доверия. Прием "Пожелания". Учащиеся поворачиваются друг к другу лицом, приветствуют друг друга и обмениваются теплыми пожеланиями.</p> <p>1. Стратегия "Волшебный карандаш". Учащиеся передают карандаш друг другу и рассказывают, что они знают по пройденному материалу. (речь, язык, коммуникация, диалог) Оценивание: устное поощрение.</p> <p>2. Стратегия "Мозговой штурм". Мотивация. - Что такое КЛИМАТ? (какие климатические проявления в природе вам известны?). - Сколько времен года мы знаем? - Для начала мы разделимся в 4 группы по временам года (зима, весна, лето, осень) Оценивание: устное поощрение</p> <p>3. Работа по учебнику. Актуализация. "Анализ конкретной ситуации" - Рассмотрите на рисунках, как меняется погода?</p> <p>- подберите прилагательные.</p> <p>2. Вспомните, о каких временах года говорится в этих строках:</p> <ol style="list-style-type: none"> «Улыбнулись сонные березки, Растрепали шелковые косы, Шелестят зеленые сережки, И горят серебряные росы» (лето) «Дрогнули листочки, Закачались клены, С золотистых веток Полетела пыль.» (осень) Деньки стоят погожие, 	

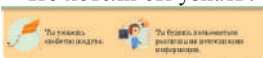
	<p>На праздники похожие, А в небе - солнце теплое, Веселое и доброе. Все реки разливаются, Все почки раскрываются, Ушла зима со стужами, Сугробы стали лужами. (весна)</p> <p>Объявление темы урока, определение целей совместно с учащимися. Задание Чтение стихотворения С.Есенина «Зима» при прослушивании музыки К.Чайковского «Зима»</p> <p>Карточка-информатор: Морозы сковали – аяз буды Устремить взоры – көз тігу Пелена – бүркеніш Солнце мигает – күн жыпылықтайды</p> <p>Работа в группах. Ответьте на вопросы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Почему мальчишки благодарят зиму? 2. Почему люди «устремили свои взоры на стекла»? 3. Какое олицетворение использует поэт? 4. Передайте описание зимы поэтом только лишь одними глаголами. <p>Обратить внимание на правописание гласных и согласных в корне. 1.Комплимент, одобрение: ... 2. Совет: ... 3. Прощание: ... 4. Сочувствие, утешение: ... Взаимооценивание "Две звезды и одно пожелание" Самооценивание с помощью смайликов.</p>									
<p>Середина урока 25 минут</p>	<p>Чтение стихотворения «Поет зима, аukaет» (С.Есенин) Исследовательская деятельность.</p> <table border="1" data-bbox="462 1063 1263 1418"> <thead> <tr> <th data-bbox="462 1063 808 1097">Тонкие вопросы</th> <th data-bbox="808 1063 1263 1097">Толстые вопросы</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="462 1097 808 1154">1.Как переводится на родной язык слово <i>байukaет</i>?</td> <td data-bbox="808 1097 1263 1154">1. Слово «стозвон» поэт придумал сам. Как вы думаете, что оно обозначает?</td> </tr> <tr> <td data-bbox="462 1154 808 1269">2.С помощью каких слов (частей речи) в описании воробьев автор выражает жалость?</td> <td data-bbox="808 1154 1263 1269">2. Прочтите первые три строки. Попробуйте представить зиму в образе человека. Кто вам представляется: злая мачеха,шаловливый ребенок, веселая девушка или заботливая мать? Почему?</td> </tr> <tr> <td data-bbox="462 1269 808 1418">3. Что такое метелица? Какпереводится на родной язык слово <i>вьюга</i>? 4. Какой образ появляется вконец стихотворения?</td> <td data-bbox="808 1269 1263 1418">3. Следующий образ – метелица. С каким сказочным героем вы бы сравнили ее: со Снегурочкой, Снежной королевой или снежной бабой?Почему?</td> </tr> </tbody> </table> <p>Задания к тексту выполняются в парах разноуровневого состава. Затем, чтобы обсудить результаты своей работы, они объединятся в группы по 4 человека. (прием "Геометрические фигуры")</p> <p>1. Выпишите из стихотворения слова с пропущенными безударными гласными, подберите к ним проверочные слова. Учащиеся в группах смогут проверить правильность написания слов с безударными гласными по ключам, определить, верно ли они подобрали к ним проверочные слова: зима-; мохнатый-.....; стозвон-.....; плывут -; страна -; окно; голодные -</p> <p>Есть ли в стихотворении слова, употребленные в переносном значении? Учащиеся, перечитав стихотворение, должны найти слова в переносном значении.</p> <p>Дескрипторы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Понимает содержание текстов. 2.Правильно пишет безударную гласную в корне слова. 3.Точно определяет прямое и переносное значение слов. 4.Отвечает на все предложенные вопросы. 5.Соблюдает орфоэпические нормы <p>Формативное оценивание "Лестница успеха". Дифференцированное: выпишите из текста слова с безударными гласными,составьте с ними предложения Литературный диктант. Сочините акростих к слову "Зима". Рифму можно не соблюдать. Взаимооценивание "В яблочко"</p>	Тонкие вопросы	Толстые вопросы	1.Как переводится на родной язык слово <i>байukaет</i> ?	1. Слово «стозвон» поэт придумал сам. Как вы думаете, что оно обозначает?	2.С помощью каких слов (частей речи) в описании воробьев автор выражает жалость?	2. Прочтите первые три строки. Попробуйте представить зиму в образе человека. Кто вам представляется: злая мачеха,шаловливый ребенок, веселая девушка или заботливая мать? Почему?	3. Что такое метелица? Какпереводится на родной язык слово <i>вьюга</i> ? 4. Какой образ появляется вконец стихотворения?	3. Следующий образ – метелица. С каким сказочным героем вы бы сравнили ее: со Снегурочкой, Снежной королевой или снежной бабой?Почему?	
Тонкие вопросы	Толстые вопросы									
1.Как переводится на родной язык слово <i>байukaет</i> ?	1. Слово «стозвон» поэт придумал сам. Как вы думаете, что оно обозначает?									
2.С помощью каких слов (частей речи) в описании воробьев автор выражает жалость?	2. Прочтите первые три строки. Попробуйте представить зиму в образе человека. Кто вам представляется: злая мачеха,шаловливый ребенок, веселая девушка или заботливая мать? Почему?									
3. Что такое метелица? Какпереводится на родной язык слово <i>вьюга</i> ? 4. Какой образ появляется вконец стихотворения?	3. Следующий образ – метелица. С каким сказочным героем вы бы сравнили ее: со Снегурочкой, Снежной королевой или снежной бабой?Почему?									
<p>Конец урока 5 минут</p>	<p>Рефлексия урока. Метод пяти пальцев Дифференцированное д/з: написать миниатюру «Зимняя сказка», сочинить акростих к слову "метель".</p>									

<p>Рефлексия Были ли цели урока/цели обучения реалистичными? Что учащиеся сегодня усвоили? Какова была атмосфера во время обучения? Хорошо ли работала запланированная мной дифференциация?</p>	<p>SMART цели, адаптированные к конкретному классу и уроку, составлены с опорой на Программу обновленного содержания. Цели урока реалистичны, достижимы, понятны учащимся, конкретизированы согласно теме урока. Учтены предыдущие ЗУН учащихся и перспектива на следующий урок. Создана коллаборативная среда. Методы активного обучения и приемы дифференциации удались. Были использованы ИКТ. Урок является текущим, поэтому в течение урока использовалось ФО. Запланированное время было выдержано.</p>	
---	---	--

КАКИЕ У ВОЗДУХА СВОЙСТВА?

БОНДАРЕНКО Галина Петровна,
учитель начальных классов школа-лицей № 41 имени А.Макаренко
город Шымкент

Цель обучения	2.3.2.2. Описывать некоторые свойства воздуха (агрегатное состояние, наличие цвета, запаха).2.3.2.3. Исследовать теплопроводность и свойство воздуха заполнять пространство.			
Цели урока	Учить выявлять, перечислять и описывать свойства воздуха, записывать в тетради свойства воздуха, фиксировать результаты наблюдения с помощью условных знаков.			
Ход урока				
Время	деятельность учителя	Деятельность ученика	оценивание	ресурсы
0-11 мин	<p>Создание положительного эмоционального настроения Создание положительного эмоционального настроения с помощью стихотворения. Прозвенел долгожданный звонок. Куаныш и Айсулу снова с нами сейчас. Вопросы интересные они приготовили для вас. Чтобы дружно работал весь класс. За работу, в добрый час! Введение в тему Ребята, расставьте буквы в порядке возрастания чисел, чтобы узнать тему урока. о в у х з д 12 4 42 56 28 30 Актуализация жизненного опыта. Ребята, что вы знаете о воздухе? – Что хотели бы узнать?</p> <p>Проверка Домашнего задания</p>	<p>приветствуют учителя</p> <p>расставляют буквы в порядке возрастания чисел, чтобы узнать тему урока.</p> <p>отвечают на вопрос</p> <p>проверяют д/з</p>	<p>ФО</p> <p>ФО</p>	<p>Логическое задание в учебнике</p> <p>Таблица в учебнике</p>
11-37	<p>Работа по теме урока (К) Проблемный вопрос. Как доказать, что вокруг есть воздух? Коллективное исследование. Предлагаю детям вспомнить ведущие признаки наблюдения и попробовать помахать бумажными веерами, приготовленными заранее для исследования. Солнце светит очень ярко,</p>	<p>участвуют в исследовании</p> <p>вспоминают ведущие признаки наблюдения</p>	<p>ФО</p>	<p>Бумажные вееры Учебник Схема «Свойства воздуха» Для</p>

	<p>Нам вдруг стало очень жарко. Достаём красивый веер – Пусть прохладой повеет. – Что вы почувствовали, когда обмахивались веерами? (Воздух, движение воздуха.) Ребята, вдохните воздух сначала ртом, потом носом и ответьте на вопросы: – Какой он на вкус? – Какой запах имеет? Вывод. Воздух не имеет вкуса, запаха и находится вокруг нас. Проблемные вопросы. Предлагаю детям подумать, можно ли увидеть воздух? Почему нет? (Воздух нельзя увидеть, потому что воздух прозрачный.) – Как доказать? Сравним. Дверь, книга – непрозрачные? Через них мы не видим других предметов. Вывод: Значит, воздух прозрачный. – Имеет ли воздух цвет? Сравним. Шкаф коричневый, классная доска зеленая, комнатные растения зеленые. А воздух не имеет ни этих цветов, никакого-то другого цвета. – А что еще бывает прозрачным? Найдите прозрачные предметы в кабинете (стенки аквариума, стекла окон). Вывод. Значит, воздух бесцветен. Еще раз акцентирую внимание детей на всех свойствах воздуха. (Воздух бесцветный, прозрачный. У него нет запаха, нет вкуса, и, тем не менее, он всегда окружает нас.) Работа с учебником. Предлагаю сравнить выводы, сделанные ребятами, с информацией в учебнике. Проблемный вопрос. – Как, по вашему мнению, можно доказать, что воздух заполняет все свободное пространство, каждую щель? (Гипотезы детей.) Исследования в группах. Эксперимент № 1 «Где еще спрятался воздух?» Предлагаю детям опустить по очереди в разные стаканы с водой: таблетку активированного угля, губку, глину, монетку, а последний стакан просто наполнить водой. Обсуждение с каждой подгруппой. Что заметили? Почему на стенках последнего стакана появились пузырьки? Вывод. Воздух заполняет все пустоты предметов и находится даже в воде. Работа в рабочей тетради. Задание №1. О каких свойствах воздуха ты узнал? Отметь в Научном дневничке. Работа с учебником. Получали ли вы, ребята в подарок воздушные шары? Предлагаю рассмотреть картинки, где Айсулу держит воздушные шары и объяснить, почему шары разного размера. (Ученики высказывают свои предположения.) Динамическая пауза «Ветер». Осторожно ветер За калитку вышел, (руки вверх и махи руками вправо-влево) Постучал в окошко, (постучать пальчиками) Пробежал по крыше, (показать руками крышу) Покачал тихонько Ветками черемух, (руки поднять вверх, махи руками вправо-влево) Пожурил за что-то Воробьев знакомых. (погрозить пальчиком) И, расправив гордо Молодые крылья, Полетел куда-то</p>	<p>отвечают на вопрос</p> <p>делают вывод</p> <p>работают над проблемным вопросом</p> <p>делают вывод</p> <p>слушают учителя</p> <p>работают с учебником</p> <p>работают над проблемным вопросом</p> <p>проводят эксперимент</p> <p>делают вывод</p> <p>проводят эксперимент</p> <p>делают вывод</p> <p>работают по учебнику</p>	<p>ФО</p> <p>ФО</p> <p>ФО</p> <p>ФО</p> <p>ФО</p> <p>ФО</p> <p>ФО</p> <p>ФО</p>	<p>эксперимен- тов: стаканы с водой, таблетка активированно го угля, губка, кусочек глины, монетка Научный дневничок Учебник Учебник Пустые пластиковые бутылки Учебник Учебник Учебник</p>
--	---	--	---	---

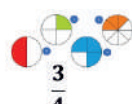

<p>Вперемешку с пылью. (махи руками) – Что такое ветер? (Ветер – это движение воздуха.) Проблемные вопросы. – Что находится между стеклами в двойных рамах? (Воздух.) – Для чего? (Он сохраняет тепло.) Работа с учебником. Попросите учеников рассмотреть рисунки и обсудить в группе, в каком стакане вода остынет быстрее? Вывод. Под колбой есть воздух. Она не пропускает холодный воздух, поэтому там вода останется горячей дольше, чем в другом стакане. – О каком свойстве воздуха вы узнали? Проблемный вопрос. – Почему птицы в мороз сидят нахохлившись, а белки укрываются хвостом? Работа с учебником. – Сравните предположения, сделанные учащимися с информацией в учебнике. Далее ребята в группах рассматривают сюжетную картинку, читают текст на стикере и обсуждают, как еще «работает» свойство воздуха – удерживать тепло? – Какое, по вашему мнению, снежное «одеяло» теплее: пушистое или утоптанное? Почему? Вывод. Воздух хорошо удерживает тепло. Обобщение Работа в Научном дневничке. Задание №2. Проведи наблюдение «Воздух теплый или холодный?» Задание №3. Соедини картинку и свойство воздуха. Работа в группах. Мы узнали много о свойствах воздуха. Вам нужно заполнить листы, вписав свойства воздуха и покрасить облачка</p>	делают вывод		
	выполняют физминутку	ФО	
	отвечают на вопросы	ФО	
	работают по учебнику		
	делают вывод	ФО	
отвечают на вопрос			
работают по учебнику	ФО		
рассматривают сюжетную картинку, читают текст на стикере и обсуждают, как еще «работает» свойство воздуха – удерживать тепло?	ФО		
		карандаш ручка	

ОСНОВНОЕ СВОЙСТВО ОБЫКНОВЕННОЙ ДРОБИ

*ХОДОРКОВСКАЯ Елена Валерьевна,
учитель математики и информатики
школа-лицей №41 имени А.Макаренко.
город Шымкент*

Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)		5.1.2.14 применять основное свойство дроби при сокращении обыкновенных дробей;		
Цель урока		Научиться применять основное свойство дроби при сокращении обыкновенных дробей;		
Ход урока				
Этапы урока	Деятельность учителя	Деятельность обучающихся	Оценивание	Ресурсы
Организационный этап	1. Эмоциональный настрой на урок 2. Проверка домашнего задания	Показывают решения задач, при возникновении вопросов	Самопроверка	Презентация Слайд 1

	<p style="text-align: center;">Домашняя работа</p> <p>382. 1) В оркестре паровых инструментов 32 музыканта. Из них $\frac{3}{8}$ – дублеры. Сколько дублеров в оркестре? $32:8 \cdot 3 = 12$ </p> <p>2) В тетради 48 страниц, $\frac{7}{12}$ из них страниц заполнено. Сколько страниц в тетради осталось? $48:12 \cdot 7 = 21$ </p> <p>3. Повторение пройденного материала</p> <p>Выберите числа которые делятся на 2. Найдите НОД(24;36) 55 78 128 240 405 24 ☒ 36 ☒ 12 ☒ 18 ☒ Выберите числа которые делятся на 5. 55 78 128 240 405 4 ☒ 6 ☒ 2 ☒ 3 ☒ Выберите числа которые делятся на 3. НОД(24;36)=2·2·3=12 55 78 128 240 405</p> <ol style="list-style-type: none"> Давайте вспомним, из каких составных частей состоит дробь? (Числителя и знаменателя) Что записывается под чертой дроби? (знаменатель) Что он показывает? (на сколько частей разделили целое) Что записывается над чертой дроби? (числитель) Что он показывает? (сколько таких частей взяли) 	<p>разбирают с учителем</p> <p>Заполняют билет</p>	<p>Самооценка</p>	<p>Слайд 2</p> <p>Слайд 3,4</p> <p>Слайд 5</p>												
<p>Изучение нового материала</p>	 $\frac{1}{2} = \frac{4}{8}$ $\frac{1 \cdot 4}{2 \cdot 4} = \frac{4}{8}$ $\frac{4:4}{8:4} = \frac{1}{2}$ <p>Если числитель и знаменатель дроби умножить или разделить на одно и тоже N число, то получится равная ей дробь.</p> $\frac{a}{b} = \frac{a \cdot c}{b \cdot c} \quad \frac{a}{b} = \frac{a:c}{b:c}$ <p>Если числитель и знаменатель дроби на их общий делитель (отличный от единицы) разделить сократится дробь.</p> $\frac{a}{b} = \frac{a:c}{b:c}$ <p>Сократите дробь:</p> $\frac{6}{15} = \frac{6:3}{15:3} = \frac{2}{5}$ $\frac{28}{63} = \frac{28:7}{63:7} = \frac{4}{9}$ <p>Какие дроби несократимые?</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="background-color: yellow;">6</td> <td style="background-color: red;">11</td> <td style="background-color: blue;">4</td> <td style="background-color: green;">2</td> <td style="background-color: purple;">4</td> <td style="background-color: orange;">3</td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">9</td> <td style="background-color: red;">13</td> <td style="background-color: blue;">12</td> <td style="background-color: green;">5</td> <td style="background-color: purple;">8</td> <td style="background-color: orange;">7</td> </tr> </table> 	6	11	4	2	4	3	9	13	12	5	8	7	<p>Анализируют правило 1,2 Знакомятся с методами решения Разбирают совместно с учителем понятия</p>	<p>Словесная оценка учителя Взаимооценивание</p>	<p>Слайд 7-14</p>
6	11	4	2	4	3											
9	13	12	5	8	7											
<p>Закрепление полученных знаний</p>	<p>Используя основное свойство дроби, найдите дробь равную данной</p> <p>1) $\frac{7}{15} = \frac{\square}{2}$; 2) $\frac{13}{20} = \frac{\square}{5}$; 3) $\frac{10}{35} = \frac{\square}{7}$; 4) $\frac{28}{49} = \frac{\square}{7}$; 5) $\frac{18}{81} = \frac{\square}{9}$</p> <p style="text-align: center;">устно</p> <p>377. Сократите дробь, используя признаки делимости:</p> <p>1) $\frac{14}{26}$; $\frac{18}{24}$; $\frac{24}{15}$; $\frac{25}{35}$; $\frac{81}{108}$; 2) $\frac{30}{42}$; $\frac{33}{39}$; $\frac{45}{51}$; $\frac{12}{60}$; $\frac{50}{100}$</p>	<p>Решают задачи</p>	<p>ФО: взаимное оценивание по критериям, самопроверка по образцу, комментарии учителя</p>	<p>Слайд 14-15</p>												
<p>Рефлексия</p>	<p>Рефлексия.</p> <p>А как вы оцениваете свою работу?</p> <p>Домашнее задание</p>	<p>Учащиеся подытоживают свои знания по изучаемой теме.</p>		<p>Слайд 16</p>												

ДРУЖБА ДОРОЖЕ БОГАТСТВА

ТОЛАМЕТОВА Рухсора Мирахматовна,
учительница начальных классов школа имени А. Байтурсынова.
город Шымкент

Цель: воспитывать чувство толерантности в классном коллективе.

Задачи:

формировать нравственные качества: умение дружить, ценить дружбу;

формировать у учащихся культуру общения (коммуникативные умения);

формировать умение высказывать свое мнение, отстаивать его, а также признавать свою неправоту в случае ошибки.

Ход мероприятия:

- Уважаемые гости! Мы рады вас приветствовать на классном часе, посвящённом нравственному воспитанию. Нравственность - есть принятие на себя ответственности за свои поступки. Ключевыми понятиями нравственности являются ... На одном из перечисленных понятий мы заострим сегодня своё внимание. А вот на каком, вы узнаете буквально через минуту.

Самый прекрасный подарок после мудрости, которым могла бы одарить нас природа, - это дружба.

- Тема нашего занятия "Дружба дороже богатства".

- Представьте себе весы. На одной чаше - дружба, а на другой - богатство. Какая чаша перевесит? Что важнее?

- Конечно, дружба перевесит чашу весов, потому что деньги рано или поздно закончатся, а дружба остается навсегда.

- Что же такое дружба? Дружба - отношения, основанные на взаимной привязанности, общности интересов.

В словаре В. Даля Дружба - это «бескорыстная стойкая приязнь».

«Дружба - главное чудо всегда, Сто открытий для всех нас таящее

И любая беда - не беда, Если рядом - друзья настоящие!»

Послушайте мысли вслух Л. Измайлова в стихотворении «Монолог о дружбе»

Учитель:

Согласны ли вы с такой трактовкой дружбы?

Чтец:

Учитель: Что такое дружба, по мнению автора?

Учитель: С какими его мыслями следует согласиться?

Учитель: А с чем вы не согласны?

Как вы, ребята, понимаете слово «ДРУЖБА»?

3. Рассказ учителя.

Говоря о дружбе, нельзя не сказать и о таком важном понятии, как порядочность. Порядочность лежит в основе многих человеческих поступков. Заступиться за младшего, которого обижают, уступить место в автобусе, прийти на помощь старому человеку - все это проявления порядочности. Лишь у порядочного человека могут быть настоящие, верные, надежные друзья. Друзья на всю жизнь.

- Ребята, сегодня нам хорошо знакомо слово «друг». А вот как оно возникло? Давайте послушаем стихотворение, которое так и называется «Слово «друг».

друг - это тот, к кому можно ворваться даже в 12 часов ночи и сказать: «Мне больно!»

друг - это тот, с кем можно помолчать,

друг - это тот, кто может сказать правду, не боясь быть отвергнутым после этого,

друг - это тот, кто скажет «Не вешай нос!»

друг - это тот, кто хочет, чтобы я был лучше его и т.д.).

Послушайте одну притчу и подтвердите ее пословицей с экрана или вспомните свою пословицу к ней.

«Давным-давно жил в горах богатый человек. Имел он огромную отару овец и столько же друзей.

Однажды к нему в дом пришла беда. В его загон в одну из ночей проникли воры и угнали всех овец. Когда на утро хозяин пришел в загон, чтобы выгнать свое стадо на выпас, ни одной овцы там не оказалось. Хозяин тяжело вздохнул и заплакал. Весь его многолетний труд был напрасен, а семья в одну ночь стала нищей.

Вскоре вся округа знала о том, какая беда приключилась с хозяином овчарни. Прошел еще один день и на заре хозяин увидел облачко пыли на дороге. Оно все увеличивалось и увеличивалось. Вскоре он смог разглядеть и людей в облаке пыли. Это были его друзья. Каждый из его друзей шел не с пустыми руками, а вел за собой маленькое стадо овец. Когда они вошли к нему во двор, он понял, что друзья пришли ему помочь. С тех пор стадо стало в несколько раз больше прежнего. Каждый раз, по утрам, когда он шел выгонять свое стадо, он вспоминал глаза своих друзей, которые спасли жизнь его семье».

Почему хозяин заплакал?

Чем вас удивила эта история? Почему «когда он

шел выгонять свое стадо, он вспоминал глаза своих друзей?»

Какая пословица метко поясняет смысл притчи?

Не тот друг, кто на пиру гуляет, а тот, кто в беде помогает.

Человек без друзей, что дерево без корней.

Своя: Не имей 100 рублей, а имей 100 друзей.

Учитель: – А теперь я предлагаю вам закончить пословицы хором.

Учитель: А знаете ли вы, что во многих странах, и у нас в России, есть государственные награды, вручаемые за укрепление дружбы между народами? Орденом Дружбы народов награждаются:

Чтобы дружба была крепкой, нужно соблюдать законы дружного коллектива. Существует много законов дружбы.

Понаблюдаем ситуации из школьной жизни и сформулируем закон дружного класса (на доску вывешиваю). (Ситуации инсценируют дети).

Закон: Утешь, поддержи товарища, когда у него беда, только делай это правильно.

5. «Хоровод дружбы»

Умению дружить, общаться нужно учиться с детства. Нельзя быть равнодушным к чужому горю. Нужно помнить, что человек живёт на Земле один раз, поэтому надо каждый день творить добро.

Итог:

Учитель: Подошло время для подведения итогов нашего классного часа.

Я хочу рассказать вам одну историю. Эта история произошла давным – давно в старинном городе, в котором жил великий мудрец. Слава о его мудрости разнеслась далеко вокруг его родного города. Но был в городе человек, который завидовал его славе. И вот решил он придумать такой вопрос, чтобы мудрец не смог на него ответить. Он пошёл на луг, поймал бабочку, посадил её между сомкнутых ладоней, и подумал: «Спрошу – ка я у мудреца: скажи о мудрейший, какая бабочка у меня в руках – живая или мёртвая? Если он скажет – живая. Я сомкну ладони, и бабочка умрёт, а если скажет – мёртвая, я раскрою

ладони и бабочка улетит. Вот тогда все поймут, кто из нас умнее.»

Так всё и случилось. Завистник поймал бабочку, посадил её между ладонями и отправил к мудрецу. И он спросил у того: «Какая бабочка у меня в руках, о мудрейший: живая или мёртвая? И тогда мудрец, который был очень умным человеком, сказал: «Всё в твоих руках»

Действительно, всё было в руках завистника: оставить бабочку живой или мёртвой.

Учитель: Пожелание: удачи всем в поисках настоящего друга!

Я желаю каждому из вас иметь верного настоящего друга, уметь дорожить дружбой.

- Вы ещё дети, но впереди вас ждет много славных дел. Вы сделаете нашу планету красивой. Но прежде вы должны вырасти настоящими людьми. А это значит: смелыми, отзывчивыми, вежливыми, добрыми, трудолюбивыми. Ведь делать добро, творить добро – это здорово. И по жизни вы должны идти Дорогою добра.

- Спешите делать добро! Старайтесь каждый день приносить людям пользу!

Правила настоящей дружбы:

Останови товарища, если он делает что-то плохое;

Хорошо дружить - значит говорить друг другу только правду; если друг в чем-то не прав, скажи ему об этом;

Не ссорься с товарищами; старайся работать и играть с ними дружно, не спорь по пустякам;

Не выдавать чужие секреты;

Не бойся попросить прощения;

Не груби;

Если ты сам взял у друга книгу или игрушку, обращай с этими вещами аккуратно и не забудь возвратить их вовремя;

Предлагай свою помощь, а не жди просьбы о помощи;

Защищай друга.

2015 жылдың тамыз айынан бастап шыға бастады.
Айына бір рет шығады.

Бас редактор:

ЕСЕН Бахыткүл Артыққызы

Шығармашылық директор:

БЕКЗАТ Рүстем

Бас редактордың орынбасары:

БИҒАРАЕВ Жарқынбек

Тілші:

УСИПОВА Жанна

ТАСТАНБЕК Аяулым

Дизайнер:

АНАРКУЛОВ Ислам

Журнал Қазақстан Республикасының
Инвестициялар және Даму Министрлігі
Байланыс, Ақпараттандыру және Ақпарат
комитетінде тіркелген.

Тіркеу куәлігі №15454-Ж (01.07.2015)

Жазылу индексі: 74871

Редакцияға келіп түскен

автордың мақалалары редакцияның
көзқарасын білдірмейді.

Түпнұсқа редакция архивінде сақталады.

Кейбір суреттер мен мәліметтер
интернеттен алынады.

Меншік иесі: ЖК “Шың” Баспаханасы.

Журнал 2024 жылы 24 қаңтар

ЖК “Шың” баспаханасында

басылып шықты.

Мекен-жайымыз:

Қазақстан Республикасы,

Шымкент қаласы,

Ғ.Орманов көшесі 10/1

Байланыс телефондары:

+7 (7252) 77 20 10

Ұялы тел.: +7 701 590 79 16,

+7 778 625 20 78

эл.пошта: bilimshini.kz@mail.ru

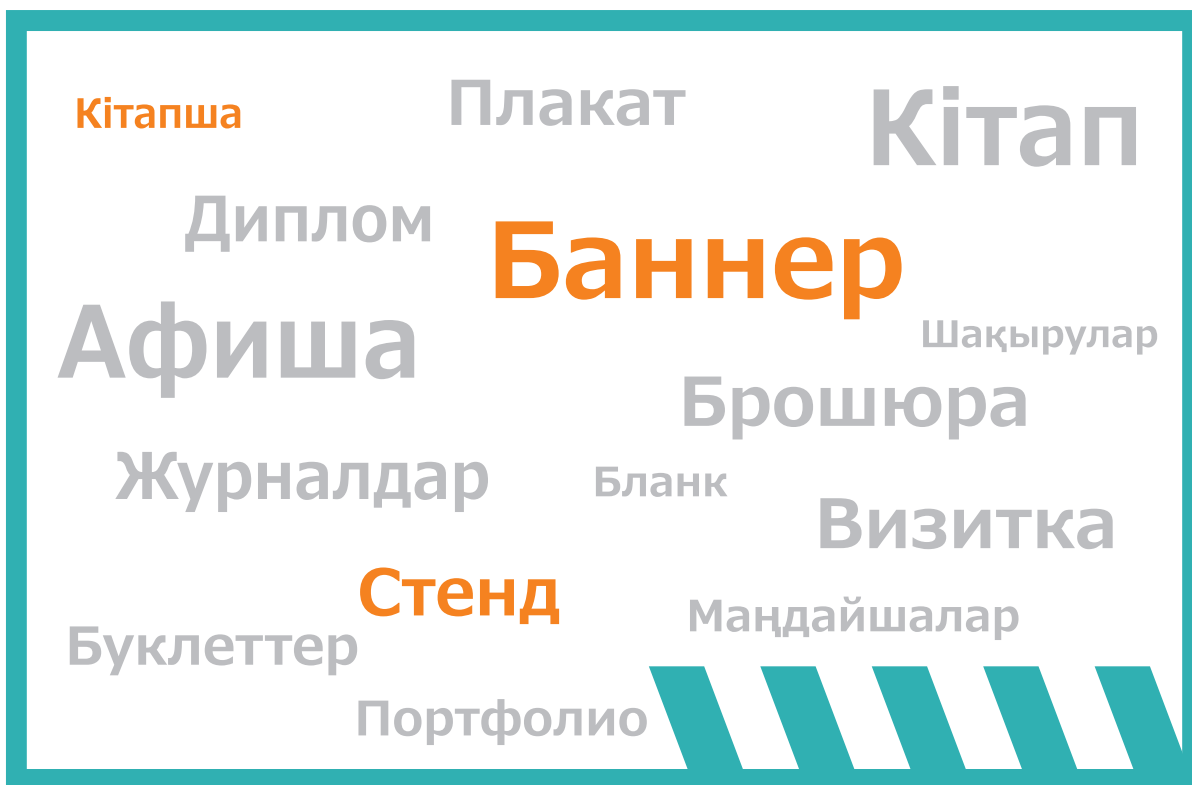
сайт: www.bilim-shini.kz

Мазмұны

ЕСЕН Бахыткүл Артыққызы.....	1
АЛИАКБАРОВА Гульжан Усеновна.....	2
БАДАЕВА Гульшат Онгарбаева.....	4
ЖАКСЫКЕЛДИЕВА Нұргүл Ажахайқызы.....	6
ПАЗЫЛБЕК Тамара Бахытқызы.....	9
ТАСКЫНБАЕВА Айгуль Жаркынбаевна.....	11
АЛТЫНБЕКОВА Айсулу Аштархановна.....	12
ӘШЕН Алтынай Уәлиханқызы.....	13
ЖАҚЫПБЕК Фаридә Әсенқызы.....	15
ЖІГІТБАЙ Гүлсім Елеусізқызы.....	17
КУРМАНБАЕВА Сауле Мекембаевна.....	19
МАНАПОВ Сәкен Сугирбаевич.....	20
МАХАНОВ Омар Медетович.....	22
ТУЛЕНОВ Ашимхан Тажикулович.....	23
ТУЛИМБЕТОВА Гульмира Камаловна.....	25
ЫБЫРАЙЫМ Сәуле Байболқызы.....	26
АБДИКАДИРОВА Мафтуна Камалиддиновна.....	27
АХМЕТОВА Наргиза Рустамовна.....	29
ОҢҒАРБАЕВА Гүлбану Нұрханқызы.....	31
ТОМАШЕВА Айгерим Абилсериковна.....	33
АВРАМЕНКО Татьяна Витальевна.....	35
ЭГАМБЕРДИЕВА Чанора Юлдашевна.....	37
ДЖЕКЕБАЕВА Кульмария Абыловна.....	39
ЕРМАХАНОВА Алмагуль.....	41
БОНДАРЕНКО Галина Петровна.....	43
ХОДОРКОВСКАЯ Елена Валерьевна.....	45
ТОЛАМЕТОВА Рухсора Мирахматовна.....	47

ШЫҢ
БАСПАХАНАСЫ

Сапалы әрі арзан бағада

+7 (7252) 77 20 10;
+7 701 590 79 16

ҚР, Шымкент қаласы, Ғ.Орманова көшесі 10/1
E-mail: bilimshini.kz@mail.ru

